

Per 1395/1997

10029759 10

COBISS

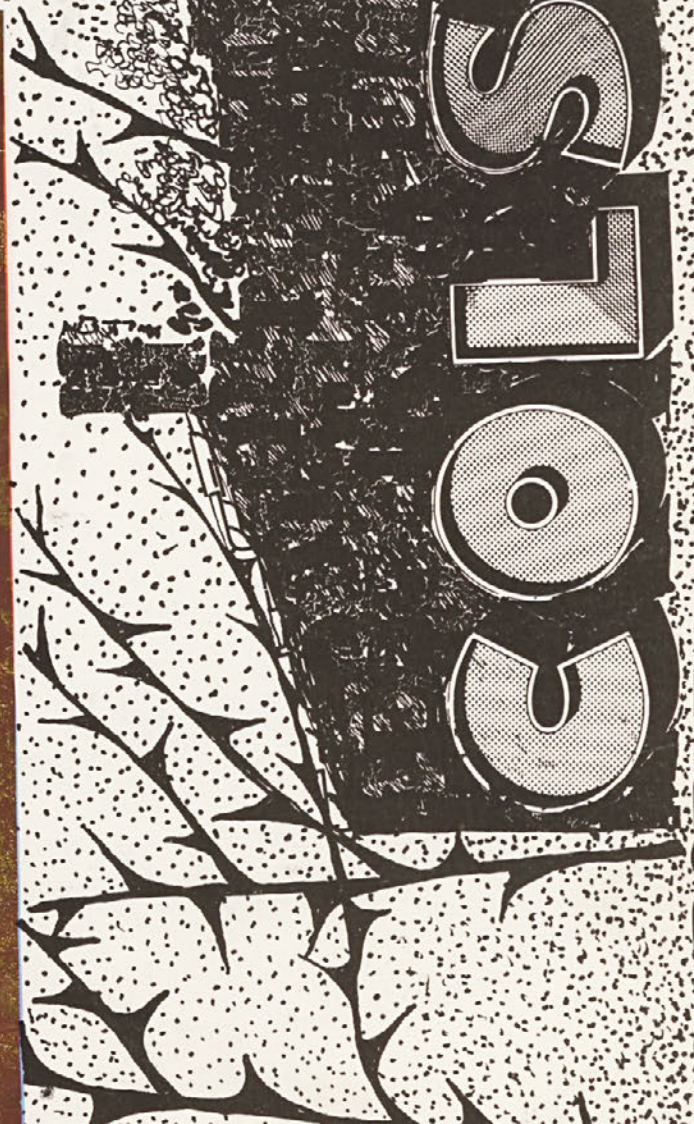
GORIŠKA KNJIŽNICA

97
DECEMBER

GAŠTAN

ODBOR ZA PRIPRAVO NOVOLETNE PROSLAVE

BESEDO IMA UREDNIŠTVO

(PRVIH?) DESET LET COLSKEGA ČASNIKA

ALI IMAMO RAZLOGE ZA PRAZNOVANJE?

Colski časnik, ki ga držite v rokah, je deseti po vrsti. Ko smo se leta 1988 odločili, da novoletno dogajanje na Colu popestrimo s krajevnim glasilom, nismo vedeli, kaj se bo iz tega razvilo. Resnici na ljubo, potihem smo pričakovali, da bo *Colski časnik* (kot krajevno glasilo ali informator) izšel večkrat na leto. Verjetno bi porabili veliko časa in prostora za ugotavljanje, zakaj še vedno ostajamo le pri eni številki na leto. Nekaj vzrokov pa vendarle lahko navedemo in z njimi na nek način zaokrožimo razmišljanje o naših aktivnostih v zadnjem času.

Najprej moramo ugotoviti, da smo od takrat, ko smo v pisani takratne ZSMS v Ajdovščini lepili in povsem ročno sestavljali prvo številko *Colskega časnika*, deset let starejši. Mnogi izmed nas smo se v tem času "postavili na svoje"; imamo družine, otroke, službe, predvsem pa nekoliko drugače razmišljamo kot takrat. Aktivnosti v okviru društva Trilek so se skrčile na tiste najnujnejše - Colski časnik, Novoletna proslava, Colska nedelja in še kakšno prireditev ali akcija, ki zahteva veliko prostovoljnega dela. Verjetno se te težave na zunaj še ne kažejo, toda prav je, da priznamo, pa čeprav javno, kako marsikatero zadevo komaj izpeljemo. Seveda so tudi izjeme, svetli trenutki, ko izgleda vse tako kot včasih. Tudi letos jih je bilo nekaj! Posebej velja omeniti predstavitev vina *Dišečke* in prikaz košnje po starem. Druga stvar, ki pri tem bode v oči, je tudi nekakšen prepad med generacijami. Spet moramo biti samokritični in se vprašati, ali smo storili dovolj, da bi k sodelovanju pritegnili naše mlajše sokrajane. Morda nismo, po drugi strani pa nam nekateri utrinki iz življenja na Colu in v okolici dajejo misliti, da današnje dvajsetletnike zanimajo druge stvari, kot so nas, ko smo bili v tistih letih. To razhajanje se ne kaže le pri delovanju našega društva, ampak tudi pri športu, družabnem življenju in še kje.

Morda so te besede za uvodnik v deseto, jubilejno številko *Colskega časnika*, neprimerne in pretežke. Toda desetletno obdobje je prava priložnost za analizo preteklosti in pogled naprej. Kot vse kaže, je delovanje društva Trilek na razpotju. Ukinili ga ne bomo, zagotovo, morda pa se bomo odločili za kakšne nove oblike delovanja. Na sestankih, ki so sicer še vedno sorazmerno pogosti, je namreč večkrat slišati predloge, da bi prenehali z izdajanjem časnika, da ne bi več pripravili novoletne proslave in celo to, da bi prihodnje leto pripravili zadnjo Colsko nedeljo. Vprašanje je, ali gre pri teh idejah le za pomanjkanje prostega časa, verjetno se tu pa tam pojavlja naveličanost, morda smo se tudi že nekoliko "izpeli".

No, kljub nekoliko (preveč?) črnogledemu razmišljanju lahko vendarle ugotovimo, da je zaenkrat še vse po starem. Tudi letošnja proslava se je, upamo, srečno iztekla, spet lahko listate po novi izdaji *Colskega časnika*, v programu za prihodnje leto so tudi naše utečene aktivnosti. Morda bo obdobje, v katerem mineva deset let naših glavnih aktivnosti in akcij, (zaokrožila ga bo deseta Colska nedelja prihodnje leto), prispevalo kakšno pozitivno spremembo. Upajmo, da bomo uspeli zadržati vsaj tiste aktivnosti, zaradi katerih smo se sploh zbrali skupaj in ustanovili društvo Trilek.

Za konec uvodnika pa še nekaj besed o vsebini letošnjega *Colskega časnika*.

Največ prostora smo namenili februarški predstavitvi vina iz grozdja Troštove Dišečke.

Daljši zapis so pripravili v lovski družini Col, kjer se pripravljajo na praznovanje 50-letnice društva. Slavnosti v zvezi s tem bodo prihodnje leto.

Tudi tokrat so svoje prispevke pripravili v osnovni šoli, v svetu krajevne skupnosti Col, nekaj besed je zapisal gospod Stanko Ipavec.

V sliki in besedi smo obdelali nekatere zanimivejše dogodke, ki so zaznamovali življenje na colski planoti v minulem letu. Potem, ko je v lanskem letu izpadel v uvodniku napovedani pregled dobitnikov vseh Colskih gartrož in Trnov, smo ga pripravili letos.

Časnik zaokrožujeta tradicionalna kronika colskih dogodkov in šaljiva rubrika *Guglanje po Colu*.

Zadnjo stran pa smo posvetili zanimivemu posnetku, na ketarem so še eni jubilarci iz letošnjega leta. 40-letnico delovanja so namreč proslavili v moškem pevskem zboru *Razpotje*.

Vsem skupaj privoščimo še veliko jubilejev, takšnih in drugačnih, v novem letu 1998 pa predvsem veliko zdravja. Ostalo bo že kako...

Col, 20. december 1997

Sandi Škvarč

Srečno 1998! Novemu letu nazdravljata mati županja Ivanka Bizjak in predsednik društva Trilek Ivan Žgavec. Ali sta to najmočnejši (politični) funkciji v krajevni skupnosti?

(Foto: Simon Škvarč)

STARA TRTA DIŠEČKA, STARI OBIČAJI,

NA TOMAŽEVI ŠTALI

Preko 200 let stara trta Dišečka, ki raste pri Troštovih v Orešju, je postala v zadnjem letu znana širom po Sloveniji. Za to je poskrbel gospodar **Lucijan Trošt**, ki je skupaj s člani društva Trilek in s sosedi pripravil zanimivo predstavitev vina iz grozdja te trte. Prireditve se je odvijala na Tomaževi štali v Orešju, ki je bila za to priložnost spremenjena v nekakšen etnološki muzej.

Predstavljena so bila tudi nekatera opravila, obiskovalci pa so lahko poskusili nekaj pristnih domačih jedi. Po zaslugi trte veteranke in predstavitve vina je bila v začetku letošnjega leta naša vas precej prisotna v medijih in odločili smo se, da se tej temi posvetimo tudi v *Colskem časniku*. Zbrali smo nekaj fotografij in razmišljanj, ki so nam jih zaupali naši gostje, pripravili pa smo tudi opis tistega, kar smo na Tomaževi štali razstavili in prikazovali.

VINO S COLA? ZAKAJ PA NE..!

Predstavitev in pokušino vina iz grozdja znamenite Troštove Dišečke, ki se z dobrimi 200 leti poteguje za drugo najstarejšo trto v Sloveniji (za tisto z mariborskega Lenta), so prireditelji iz društva za ohranitev starih običajev Trilek pospremili še z izjemno posrečeno predstavitevijo za kraj značilnih zimskih opravil.

Col se resda ne ponaša z vinogradništvom, toda pri Troštovih v colskem zaselku Orešje raste na latniku trta, ki so ji strokovnjaki "namerili" starost celih dveh stoletij. Tudi s pomočjo Vrtovčevih natančnih opisov sort tedanjega časa (*Vinoreja, 1844*) so ugotovili, da gre za dišečko, nekdanje razširjeno sorto. Troštova Dišečka je očitno ubežala trtni uši, morebiti prav zaradi visoke lege (590m nad morjem) in je skozi desetletja s svojimi grozdi predstavljala skušnjava okoliški mladeži, gospodarju pa še vseeno navrgla za en "flaškon" pijače. Ugodno letino 1995 je sklenil sedanji gospodar Lucijan Trošt še posebej skrbno donegovati. Vino je bilo ves čas pod budnim očesom poznavalcev, dokler ni napočil čas za polnjenje s slovesu te primerno opremljeno steklenico. Na analizi se je vino dobro odrezalo (16,6 točke), pri čemer je visoka vsebnost kislin zaradi višine tudi razumljiva. Ker so količine majhne, se ob vsaki serijski številki steklenice v posebno spominsko knjigo vpiše tudi vsak imetnik.

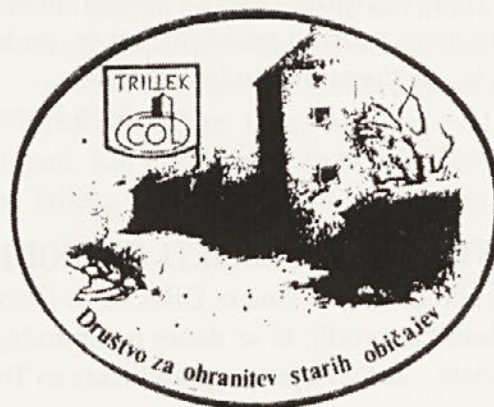
Pokušina vina iz Dišečke je potekala v Tomaževi štali, pravzaprav na skednju, ki so ga člani društva Trilek preuredili v začasni etnološki muzej, pa še živ povrhu. In tako sta colska humorista **France in Janez** kuhala žganje iz sliv, ki so ga obiskovalci dobili že na vhodu, s kruhom in soljo. Radovednim obiskovalcem je **Tone Škvarč** pokazal, kako se naredi brezova metla, ki je po njegovih zagotovilih na kmetih še danes nepogrešljiva. Pod

spretnimi rokami kolarja **Toneta Puca** iz Bele je kaj kmalu nastalo kolo "trdega" voza. Še vedno dobiva naročila za izdelavo starih vozov, od vsepovsod, ponosen pa je tudi na število doslej narejenih "birštatov", mizarskih pultov, ki se jih je doslej nabralo že blizu 400. **France Štefančič** je opletel "flaškon", **Ivan Trošt** je prikazal pripravo "bek" za nadaljnjo uporabo, **Ivan Bizjak** pa je izdelal koš. Da suhe robe ne poznajo samo v Ribnici, je dokazal **Janez Rován** in njegove kuhalnice so po colskih gospodinjstvih zagotovo številnejše od plastičnih. Svojega izdelka ni uspel dokončati mladi **Peter Vidmar** in ga še nekaj časa ne bo, saj si je zadal izdelavo preše čisto po starem, brez enega samega kovinskega dela. Preša seveda ne bo velika, vendar dovolj, da bo stisnila mošt iz Dišečke.

Da je bilo na skednju vse v slogu, je prišla na mizo polenta z ocvirki, pa krompir v oblicah in kisló mleko, pa še pesem se je oglasila in harmonika tudi.

Edo Pelicon

(Zapis je bil objavljen v *Primorskih*.)

Dp29.459/2008

PREDSTAVITEV PRIREDITVE V TELEVIZIJSKI REPORTAŽI

Na Colu, na nadmorski višini 590 metrov, raste preko 200 let stara trta dišečka, ki še vedno rodi. Prav njeni legi v sončnih Oreških lazih pripisujejo največ zaslug, da se je ohranila vse do danes, saj je tu niso napadle bolezni, ki so konec prejšnjega stoletja opustošile večino vinogradov spodaj v Vipavski dolini.

Starost Troštova trte Dišečke na Colu so prvič ugotavljali leta 1975. Profesor dr. Alojz Hrček z Biotehniške fakultete je takrat s sodelavci ugotovil, da je stara najmanj 180 let, nove meritve, s katereimi bodo poskušali še natančneje ugotoviti njeno starost, pa so opravili letos.

Dišečko, kot sorto, je že leta 1844 v knjigi *Vinoreja* za Slovence opisal Matija Vertovc, župnik v Podnanosu. Ta sorta vinske trte je bila opisana kot manj žlahtna. "Ne gre je preveč saditi, čeprav na ugodnih legah postane tudi dobro cukrena," tako je v svoji knjigi svetoval Vertovc.

V letu 1995 je Troštova Dišečka rodila okrog 50 kilogramov grozdja, iz katerega so stisnili približno 30 litrov mošta. Vino so napolnili v posebne steklenice, poslali pa so ga tudi v analizo strokovni vinarski komisiji na Kmetijskem inštitutu Slovenije, kjer so ga s 16.60 točke uvrstili v razred kakovostnih vin.

Na predstavitvi vina v prijetnem ambientu starega senika, oziroma na Tomaževi štali, so lahko obiskovalci videli tudi razstavo kmečkih predmetov in orodij. člani društva Trilek, ki se pretežno ukvarjajo prav z obujanjem in ohranjanjem starih opravil in običajev, so ob tej priložnosti pripravili tudi predstavitev nekaterih kmečkih del in opravil

Žal so Troštovi skupaj s colskim društvom za ohranitev starih običajev zaenkrat precej osamljeni v želji, da bi trto veteranko še boljše predstavili. Na predstavitvi prve polnitve vina iz grozdja te trte so namreč pogrešali ljudi, ki bi lahko pomagali pri promociji.

Zaradi nadmorske višine in klimatskih pogojev je vinska trta na Colu prava posebnost. Še večja posebnost pa je, da prav tu raste in še vedno rodi druga najstarejša trta v Sloveniji. Vino iz grozdja Dišečke seveda ni vrhunsko, ga je pa zagotovo prijetno poskusiti, saj je pridelano iz grozdja, ki je zrastle na dvesto let stari trti.

Sandi Škvarč

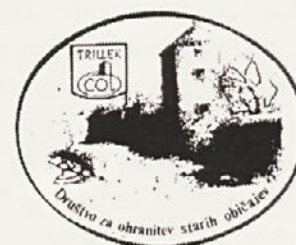
RAZSTAVLJENI PREDMETI IN ORODJA

Obiskovalci predstavitve vina iz Dišečke so lahko videli več predmetov in orodij, ki se danes ne uporabljajo več ali pa zelo malo. Zaradi izjemnega ambienta na Tomaževi

štali se je utrnila ideja, da bi jo kazalo urediti v priročen etnološki muzej ali vsaj v nekakšno skladišče, kjer bi shranili številna kmečka orodja in predmete, ki so sicer prepuščena pozabi in razpadanju. Morda bodo prvi koraki v tej smeri storjeni že prihodnje leto, ko naj bi društvo Trilek pomagalo pri prenovi strehe na Tomaževi štali.

Kaj smo zbrali in predstavili letos?

- bakren lonec
- nahrbtnik za nošenje mleka
- pleten koš
- pina
- stol za molžo
- stiskalnica
- perilnik
- trlca za lan
- greblca
- voziček s pletenim košem
- sani - palk za prevažanje sena ali drv
- lestev - ključ za obiranje sadja
- drevo s plužnijo
- plug - črtalo za krompi
- kolo slamoreznice
- putrh
- brentača
- ljempa ali barigla
- lesena brana
- komati: volovski, konjski
- reta
- kolo parizarja

PREDSTAVITEV STARIH DEL IN OPRAVIL

Žganje sta kuhala naša humorista Frnce in Janez in pri tem poskrbela tudi za smeh, ki je bil prav tako sestavni del tega opravila.

Anton Škvarč je pokazal, kako se naredi brezovo metlo. Ponekod jo izdelujejo in uporabljajo še danes.

Sedaj že pokojni Ivan Trošt je predstavil, kako se izbere in pripravi vrbove šibe "beke" za vezanje trte.

Tone Kobal je še vedno zelo spreten pri izdelovanju koles za vozove. Na Tomaževi štali nam je to spretnost tudi pokazal.

Franc Štefančič je opletal flaškon, Ivan Bizjak pa koš.

Janez Rovnan nam je predstavil, kako se izdelava kuhalnico.

Med starejše mojstre se je pomešal tudi Peter Vidmar, ki se je lotil izdelave majhne stiskalnice.

O ZNAMENITI COLSKI TRTI IN TRADICIJI

Gospodar Lucijan Trošt pri trgatvi grozdja s trte Dišečke

Nikdar si nisem mislil, da imamo v Orešju drugo najstarejšo trto v Sloveniji. Vsaj po dosedanjih dognanjih tako kaže. Bogve, kaj si o tem mislijo Vipavci, Brici in še kdo. Da je preživela divjanja burje, trde zime in druge ujme mora biti res trdoživa. Saj morda res ne daje kakega plemenitega vina, kot so dejali na predstavitvi prve uradne polnitve njenega pridelka, je pa nekaj posebnega, to vsekakor drži. Pa saj tudi vino izpod Orešja, ki smo ga pili pred davnimi leti, ko smo kosili, ni bilo vzor vinske dobrote, bilo je kislo in malce čudno, če se prav spominjam, a prepotenemu in žejnemu koscu, ki je ves dan vihtel koso po senožetih, se je močno prileglo. Takrat se mi je zdelo, ker sem bil še skoraj smrkav in če sem ga spil kozarec ali dva na dušek, sem koso komaj dohiteval. Kakšno kapljico daje ta znamenita Dišečka, še nisem poskušal. Steklenico, ki sem jo dobil na svečani predstavitvi letos februarja, čuvam bolj kot draga vina, ki sem jih prinesel iz svojih potovanj iz daljnje Avstralije in še daljnje Nove Zelandije ali Peruja. Tista bom še imel priliko kupiti, ne vem pa, če bom še kdaj deležen tako dragocene kapljice s Cola, ki sem jo dobil v dar. Morda jo bom odprl ob kaki posebni svečanosti na stara leta, kdo ve. Ali pa se odločim, da jo zapustim svojim potomcem, tako kot kako dragoceno Perzijsko preprogo. Naj čuvajo tisto steklenico, da jih bo spominjala na to, da imajo korenine tam, kjer jih ima častitljiva trta.

Ampak tisti večer, ko smo častili dišečko na Tomaževi štali, je bil nekaj posebnega tudi zaradi drugih stvari. V prvi vrsti seveda zaradi imenitne družčine, ki se je zbrala v prijetnem okolju. Dišalo je po senu, kasneje tudi po imenitnem golažu, vinu in drugih dobrih rečeh. Peščica nas, gostov iz Ljubljane, ki smo se čutili nadvse počaščeni, da smo lahko bili zraven, smo strmeč občudovali spretnost možakarjev, ki znajo še danes narediti vse, od brezove metle, prek lesenih žlic in kuhavnic do lesenega voza in

drugih koristnih stvari za domačijo. Veselje je videti, da so še ljudje, ki so prevzeli od prejšnjega rodu spretnosti, ki jim, bojim se, kmalu ne bo nihče več kos. Če ne zaradi drugega, bi bilo že zaradi veselja, ki bi ga naredili drugim, ko bi gledali, kako iz lipovega polena nastane očesu, roki in ustom dopadljiva lesena žlica, bi bilo vredno, da kdo do sedanje generacije ponese to spretnost naprej, da bi obdaril z njo rodove za nami, pa čeprav ne bodo več jedli z leseno žlico. Zagotovo pa jim bo prav tako všeč, kot je še zmerom nam. In brezova metla, ki jo zna narediti Tone Jernejcev in zagotovo še marsikdo, bo prišla najbrž prav tudi čez 50 let, kljub poplavi vsiljive plastike.

Lucijan je gostom izročil lične steklenice z vinom

Sredi tega vrveža je minil večer kot bi mignil. Na čas smo povsem pozabili takrat, ko je zadonela ubrana pesem. Znameniti slovenski fotograf Joco Žnidaršič, ki je bil z nami, je kar žarel od ugodja, ko je pritegnil glasovom imenitnih colskih pevcev. S klobukom na glavi in kozarcem v roki se je spremenil v enega izmed njih. Fantje so ga tudi vzeli za svojega, saj so kmalu slišali, da najbrž ne poje prvič v zboru. Pravzaprav se ne ve, ali je boljši fotograf ali pevec. Pa na dobra vina se tudi spozna. In tisti večer jih ni manjkalo. Dišečko pa je zaenkrat samo slikal. Tisto podarjeno steklenico pa prav tako skrbno kot jaz čuva na častnem mestu med vini.

Po vsem tem ni čudno, da so nas žene z velikimi težavami prepričale, da gremo domov. Upirali smo se na vse kriplje, a saj veste, kako je s tem: ženska beseda na koncu zmerom obvelja. Ampak Joco, Peter in jaz smo prepevali še dolgo proti Ljubljani. Kaj bi šele bilo, če bi pili dišečko!

Fantom od Trileka pa prisrčna hvala za prijazno povabilo.

Ivan Rudolf

Gostje pri obloženi mizi

Na Tomaževi štali ni manjkalo petja, za dobro voljo pa je s svojo harmoniko poskrbel tudi Tone Kobal

Od predstavitve je minilo skoraj leto in v tem času se je v povezavi s trto Dišečko zgodilo marsikaj zanimivega. Razveseljivo je predvsem to, da se je našel "sponzor", ki je častljivo veteranko prevzel v svoje okrilje. To je Kmetijsko veterinarski zavod iz Nove Gorice. Prav ob koncu leta je izšel zanimiv vodnik po Vipavski dolini, v katerem je tudi ali predvsem po zaslugi trte predstavljen tudi Col. Fotograf Joco Žnidaršič je v omenjeno knjižico uvrstil tudi fotografijo, ki jo je posnel na februarski predstavitvi vina iz grozdja trte Dišečke na Tomaževi štali. Tik pred izidom letošnjega Colskega časnika, nam je Lucijan Trošt zaupal, da je dobil še nakej ponudb za pomoč pri promociji same trte in vina. Po nekoliko nevpodbudnih prvih poskusih, da bi širši javnosti predstavili Dišečko, ki se poteguje za drugo najstarejšo trto v Sloveniji, je bila morda prav letošnja predstavitev na Tomaževi štali odločilnega pomena za dokončen preboj iz anonimnosti. Trta Dišečka bo tako dobrodošla pomoč pri promociji in predstavitvi naše vasi, morda lahko postane celo nekakšen zaščitni znak Cola. Vino s Cola? Zakaj pa ne!

*Del ekipe, ki je pripravila prikaz nekaterih kmečkih opravil.
Z leve: Ivan Hladnik, pokojni Ivan Trošt,
Peter Vidmar in Janez Rovar*

IZ KRAJEVNE SKUPNOSTI COL

VODA - PROBLEM N* 1

Novo leto je čas, ko ocenjujemo prehojeno pot v preteklem letu in snujemo načrte za aktivnosti v prihajajočem letu. V naši krajevni skupnosti zaznamuje leto 1997 nekaj pomembnih dogodkov, ki jih je vredno posebej omeniti.

V mesecu februarju je bila v obstoječi colski vodovod vključena vrtina, ki je veliko pripomogla, da v letošnjem letu nismo toliko občutili suše, kot v prejšnjih letih. Kar nekaj pripomb je slišati na račun upravičenosti tega posega. Naj povem, da je vrtina v letu 1997 načrpala 9000 m³ vode. Pomembno je tudi vedeti, da dnevna poraba vode zelo narašča. Ob normalni porabi, brez okvar na vodovodu, se je le-ta iz 25m³ leta 1983 povečala na 70m³ v letu 1997. Že ob izgradnji "prve faze" vodovoda na Colu je bilo jasno, da je to le začasna rešitev, saj so že takrat meritve pokazale, da je v sušnem obdobju količina vode občutno premajhna. Zato ponovno poudarjam, da bo problem vodooskrbe v celotni KS rešen šele z vključitvijo v sistem "vodovoda Gora", za katerega sedaj že lahko rečemo, postaja realnost.

Tudi mati županjo je obiskal Miklavž s spremstvom. Očitno mu je "naročila" dež, saj v zadnjem času predvsem po zaslugi padavin na Colu ni težav z vodooskrbo. (Foto: Simon Škvarč)

V mesecu maju so bile aktivnosti članov sveta KS usmerjene v urejanje in asfaltiranje novih kilometrov krajevnih poti. V zaselkih Gozd, Žagolič in Suhi Vrh je bilo na novo asfaltiranih 1500m krajevnih poti.

Skozi vse leto smo se bolj ali manj aktivno ukvarjali s postavitvijo TV pretvornika, ki žal še ne opravičuje svojega namena. Kot sem že v Informatorju sveta KS napisala, je KS opravila vse naloge, izhajajoče iz pogodbe

in s tem izpolnila vse pogoje iz podpisane pogodbe z RTV (izkop temeljev, izgradnja temeljev za stolp, ureditev ozemljitve stolpa in instalacije, ureditev elektrike z odvzemnim mestom na samem stolpu...). Od tu naprej je na potezi RTV, ki ji ignorantsko obnašanje do prav tako pogodbeno zavezanih nalog ne more biti v ponos.

S problemom sprejemanja TV signala se je ukvarjal že prejšnji svet KS. Ko je signal s Planine prevzel Trstelj so ostali določeni deli v KS brez možnosti sprejemanja nekaterih ali sploh vseh programov. Zato je bil začasno postavljen prvi, manjši pretvornik, ki je problem le za silo rešil, nikakor pa ne odpravil. Od tedaj naprej so stalno potekali pogovori z RTV, da bi se zadeva dokončno uredila, saj je televizija dolžna omogočiti sprejem vsaj nacionalnega programa vsem državljanom. V letu 1996 smo se končno dogovorili, da RTV vzpostavi tak sistem, ki bo pokrival celotno območje KS. Prišlo je do podpisa pogodbe in mislili smo, da bo vsa stvar hitreje stekla. V letošnjem letu so krajanje s prostovoljnim delom opravili 291 delovnih ur in 30 traktorskih ur, kar je dovolj velik prispevek KS v ta projekt.

Ob koncu leta smo se trudili, da smo izpeljali vse aktivnosti v zvezi z uvedbo in izpeljavo referenduma za nov samoprispevek. Izdali smo Informat Informator sveta KS, ki ga je prejelo vsako gospodinjstvo. V njem smo krajanje podrobno seznanili, zakaj so bila sredstva iz prejšnjega samoprispevka porabljenjena, kaj je bilo narejeno po zastavljenem programu ter navedli razloge, zakaj se nekaterih nalog ni moglo v celoti opraviti. Predstavili smo program dela v naslednjem petletnem obdobju in, kot je izid referenduma pokazal, smo si pravilno zastavili skupne naloge po programu, v katerem se "vsak nekje vidi". Glede na številne propadle referendume po Sloveniji in v zvezi s tem tudi na veliko medijsko odzivnost na rezultat colskega referenduma, menim, da naši celotni skupnosti ni vseeno, kakšna bo podoba našega kraja. Premišljeno in trezno se odloča za razvoj kraja in v povezavi s tem za skupno reševanje zadanih nalog. Krajanom izrekam zahvalo za njihovo odločitev in želim, da bi se zastavljenih nalog in ciljev v bodoče vsi dosledno držali. S tem so zagotovljene možnosti za aktivno delovanje sveta KS in vseh krajanov.

Na koncu želim vsem prebivalcem naše KS tihe sreče in notranjega miru v božičnih praznikih in zdravo ter uspešno leto 1998.

Ivanka Bizjak - Predsednica sveta KS Col

IZ OSNOVNE ŠOLE COL

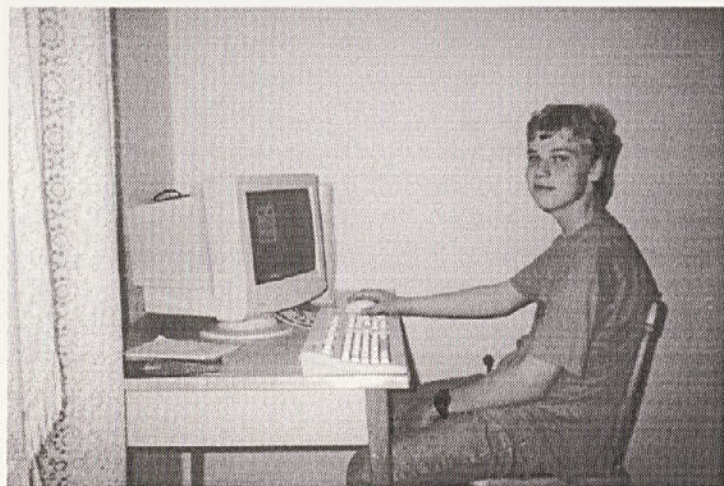
POGLED IZ ŠOLE

Ko se spominjaš preteklosti, ti najprej pridejo pred oči lepi trenutki in dogodki. Kot da smo narejeni tako, da težave in bolečine hitreje pozabljamo. In hvala Bogu, da je tako. Kajti tisto lepo, kar je vredno spomina, je gonilna sila našega življenja.

Na šoli iz dneva v dan spravljamo v spomin ogromno lepega. Noben dan ni samo navaden dan. Kajti otroci so nenavadni. Polni življenja, upanja in brezkrbnosti. Zato je delati z njimi nekaj posebnega. Ob njih se moraš veseliti življenja, z njimi se moraš smejati, z njimi moraš naprej, da jih lahko vsaj malo razumeš.

Gotovo pridejo tudi dnevi, ko se kje komu zatakne, ko se komu zgodi krivica, o kateri vam pripovedujejo; ampak vse to je tako človeško in brez hudobije in zdi se mi, da prav na naši šoli, ki ima to prednost, da je majhna, vemo skoraj za vse težave in stiske otrok.

Če je kdaj biti lepo z otroki, je to prav gotovo, ko doživljajo uspehe. To se je v letu 1997 velikokrat zgodilo. Na tekmovanju Oxford English so učenci osvojili prvo mesto za božično številko Good people all, this Christmas time, Jernej Škvarč je osvojil Zlato Preglovo priznanje v tekmovanju iz kemije in 2. rezultat v državi in postal državni prvak na področju elektronike v Tekmovanju mladih tehnikov; veliko nagrad, priznanj in diplom so učenci prejeli s področja likovnega ustvarjanja; dosegli dobre uvrstitve na športnem področju. Na Dnevih slovenskega izobraževanja so se predstavili angleški dopisovalci in dramsko lutkovna skupina ob predstavitvi knjige Nace ima dolge tace.

Jernej Škvarč, dobitnik zlatega Preglovega priznanja v tekmovanju iz kemije in državni prvak na področju elektronike v tekmovanju mladih tehnikov. Čestitamo!

Še veliko lepega se je v letošnjem letu zgodilo na naši šoli, vendar naj omenim samo še izjemno dragoceno darilo gospoda Andreja Curka, ki je naši šolski knjižnici podaril skoraj 500 knjig. Za ilustracijo priloge Cicibana pa nas je

revija Ciciban nagradila s 16 slikanicami. Zelo smo veseli knjig, še posebej zato, ker naši otroci radi berejo in število "bralnih značkarjev" narašča; knjig pa ni nikoli dovolj. V letošnjem šolskem letu smo izdali šolsko publikacijo o življenju in delu naše šole "Mi delamo tako" in se v njej prvič predstavili z novim znakom Osnovne šole Col, ki ga je oblikovala gospa Silva Karim. Ker smo v letošnjem letu nabavili peč za žganje glin, bomo v letu 1998 ustvarjali z glino, veliko pa bomo tudi čipkali (v čipkarsko šolo je vključenih več kot polovica deklet šole), seveda pa bomo tudi, kot je že navada, tudi prepevali, se smejali in seveda tudi kregali, predvsem pa močno mislili na izgraditev nove šole in telovadnice. Najbolj pa bomo mislili in trudili zanje. Za otroke. Za tiste, ki so zjutraj še zaspani, za tiste, ki so za mizo popackani, za tiste, ki so v šoli pobrkliani in so na igrišču podivjani ....

Ampak, saj "človek ne dozori do svojega obraza brez smeha in čenčarij in ne brez poraza."

Nives Žibrik, socialna delavka

OSNOVNA ŠOLA IMA NOV LOGOTIP

Logotip - zaščitni znak Osnovne šole Col je oblikovan v skladu z likovnimi pravili, ki veljajo za izvedbe znakov. Zasnova je likovno čista in preprosta, hkrati pa nosi v sebi izrazno sporočilo, s katerim skuša čimveč povedati o naši šoli, šolskem okolju in o njih, ki so na šoli najpomembnejši - o otrocih. Zato v znaku najprej opazimo silhueto otroka, ki je razposajen, ki poskakuje in krili z rokami, kratka, otroka, ki je sproščen in srečen.

Stiliziran javorov list z enajstimi "kraki" (enajst je tudi vasi in vasic, od koder hodijo učenke in učenci v šolo na Col), ima več simboličnih pomenov.

Z besedo javor - in njenimi izpeljankami - je naša šola povezana že desetletja. Tako se naše šolsko športno društvo že dolgo imenuje po gori Javornik. Naše šolsko glasilo, ki letos izhaja že dvajseto leto, pa je Javorov list. In javorov list je na logotipu naše šole upodobljen kot krila, s katerimi otrok leti v življenje...

Zaščitni znak osnovne šole Col je izdelala Silva Karim

ALI ANGLEŽI VEDO ZA COL?

Nenavadno prijateljstvo se je pričelo na končnem izletu v juniju 1994. Na ladji, med vožnjo ob slovenski obali, smo učenci opazili dva turista, ki sta se pogovarjala angleško. Najbolj pogumni so ju začeli spraševati, kar so se pač spomnili iz angleških lekcij. Prosili smo ju za njun naslov in tako smo izvedeli, da sta to Yvonne in Raymond, ki se pišeta John.

Ko smo jima poslali prvo pismo, nismo verjeli, da bosta odgovorila. A prišlo je zelo prijazno prvo pismo in zdaj jih je že polna mapa. Tudi mi smo jima pridno odgovarjali. Angležema smo predstavili naše kraje, jima poslali najbolj zanimive Javorove liste, čipkarske izdelke, posneli smo tudi videokaseto. Zelo sta bila navdušena. Zdelo se jima je škoda, da za naše delo ne bi izvedel še kdo, zato sta nam pomagala navezati stike s šolo FURZE PLATT v Maidenheadu (blizu Londona). Tako se je začelo sodelovanje z angleškim oddelkom na tej šoli. Učenci smo si začeli dopisovati. Pošiljamo si fotografije, igrače, sladkarije in še kaj. Na šoli imajo posebno tablo, ki je namenjena našim pismom, fotografijam in prospektom. Plod sodelovanja obeh šol in naših prijateljev z ladje je lanskoletna božična številka Javorovega lista v angleščini. Za to številko smo bili nagrajeni s prvo nagrado na državnem tekmovanju Oxford English.

V okviru PIL-ove akcije NAJ GLASILA pa smo za isto številko Javorovega lista prejeli POHVALO za glasilo v tujem jeziku.

O prijateljstvu obeh šol je pisal tudi angleški časopis, ki je objavil tudi dve fotografiji naših učencev.

In preden bomo predstavili nekaj naših dopisovalcev, še pojasnilo na vprašanje v naslovu. V angleškem časopisu Advertiser so napisali, da smo pridni dopisovalci doma na Colu v Sloveniji, majhnem kraju med slovenskim glavnim mestom Ljubljano in Portorožem.

O naših dopisnih prijateljih

Ime moje dopisovalke je Natalie Gonzalez. Oče je Španec, mati pa Angležinja. Njen brat je Andrew, moj pa Andrej. In glej ga šmenta, tudi stara sta enako. In glej še enega šmenta, tudi midve sva enako stari. Bila je že na Kanarskih otokih, zato upam, da bo kdaj tudi v Sloveniji.

Adrijana Mikuž

Moja dopisovalka je Emma. Njena babica in dedek sta bila na počitnicah v Sloveniji in sicer na Bledu. Zelo rada ima božične praznike, pa tudi smuča rada. Emma živi v Londonu in njen dom je zraven palače, kjer je živela princesa Diana.

Petra Lemut

Moja dopisovalka je Helen Gravestock. Stanuje blizu Londona. Zelo veliko potuje. Upam, da bo kdaj pripotovala tudi v Slovenijo. Zelo rada ima konje.

Vanja Rušt

Moja dopisovalka je Susanna Farmer. Stara je 13 let in ima zelo rada živali, najraje muce. Ima dva starejša brata, mamo Jane in očeta Chrisa.

Mateja Božič

Že od šestega razreda si dopisujem z Angležinjo. čeprav bo kdo rekel, da je to neumno, meni ni. Lepo je imeti stik z otroci iz druge države. Moja dopisovalka je Emily. Ima samo dve sestri, Lucy in Sophie, jaz pa kar štiri sestre in še dva brata! Vseeno mislim, da je bolje meni kot njej. Meni vsaj dolgčas ni, njej pa ...?

Alenka Pregelj

Moj dopisovalec Ben Wilkinson se je rodil v Švici. Vsako zimo in poletje se vrača na obisk k babici. Napisal mi je, da je Col zelo podoben krajem v Švici. Zelo veliko potuje. Letos je bil na počitnicah na Portugalskem. Ben ima rad klasično glasbo in jo tudi sam igra na klavir.

Andrej Lampe

VESELO NA JAVORNIK

Kdaj bo končno sobota, da gremo na Javornik? Dolgo smo čakali, da je le prišla. In kdo bi si mislil, tudi nabralo se nas je kar nekaj. Kot pravi planinci, dobro oblečeni in obuti, z napolnjenimi nahrbtniki, smo se odpravili proti našemu cilju

Fantje ne bi bili fantje, če ne bi prevzeli "vodstva" nad našo četico pospešili korak. Naš cilj je bil res kar precej daleč, vendar pa ga nismo želeli doseči za vsako ceno, na cilj smo želeli priti skupaj. Prav nič težko ni bilo "najšibkejšim" podati roko v pomoč, saj vemo, da so dobri planinci vedno pripravljeni pomagati ljudem v stiski.

Kmalu se nam je pridružila še skupinica, ki je pot začela v Podkrajju. Ha, pa saj nas je kar dvaintrideset in vsi z nasmejanimi obrazi. Spoznali smo, da so tudi fantje včasih boječi, saj so se pri Lazarju kar umikali in tekali, ko nas je začudeno pozdravil vol na pašniku. Morali smo se hitro odpraviti naprej. Fantje so jo ucvrli naprej, Vrh črteža smo jih morali klicati in čakati. Zavili smo levo, po poti skozi gozd in prišli na plano spet nad Kanjim Dolom. Postajali smo že kar malo lačni, a ker je bilo nekoliko bolj mrzlu in megleno, smo se odločili da gremo naprej do kočje in se tam za dlje časa zaustavimo.

Oskrbnik kočje na Javorniku je bil kar presenečen nad našo skupino. Ne vem, ali bi ga kaj pomirili, če bi mu povedali, da sploh nismo prišli vsi, saj so imeli naši "gasilci" druge obveznosti. Sicer pa je bila njegova skrb odveč, saj nismo bili zahtevni. V poštev so prišle zaloge iz naših nahrbtnikov, ki so seveda kmalu postali bolj lahki.

Da nam bodo verjeli, da smo bili res na Javorniku, je potrebno dobiti žig. Puf... v knjižico, puf... na roko, puf... na čelo, puf..., puf..., puf..., pa nam bodo le verjeli. Na koncu smo posneli še gasilsko fotografijo in že smo se veselo odpravili nazaj v dolino. Šli smo mimo Medvedovih, po poti, ki pelje nad Vodiciami, od tam pa skozi Blaževico do čukovih na Vodicach. Tam smo se poigrali s psom, potem pa smo jo mahnili naprej mimo Malnarja proti Colu, oziroma proti Podkrajju.

Bilo je lepo, morda bi nam bilo lahko vreme nekoliko bolj naklonjeno. Upamo, da bo drugič, saj to zagotovo ni bil naš zadnji izlet. Na pot se bomo odpravili tudi pozimi. Za konec šolskega leta se bomo morda odpravili na Triglav ali do Triglavskih jezer z mlajšimi planinci. Upamo, da ne bomo imeli težav z vremenom in prevozi, kajti dobre volje nam ne manjka.

Mladi planinci

Mladi planinci na postanku v kočji na Javorniku (Foto: OŠ Col)

FRANC ČERNIGOJ JE IZDAL NOVO KNJIGO

MOŽ IN ČEMERIKA

ŽALOSTNE IN VESELE Z GORE IN IZ DEŽELE

Že dvajset let po vaseh in zaselkih Trnovske, Hrušiške in črnovrške planote ter v Zgornji Vipavski dolini (v Deželi) zapisujem najrazličnejša ljudska pripovedovanja, pričevanja in spomine.

Del zapisanega gradiva sem objavil v Javorovem hudiču (Kmečki glas, 1988) - to je zbirka proznih besedil, in v zbirki pesniških besedil in otroških igrice Nace ima dolge tace (Založba Zavoda za šolstvo RS, 1996).

Prav to, kako toplo sta bili obe omenjeni knjigi sprejeti, me je vzpodbudilo, da sem se odločil izdati še tretjo - Mož in čemerika, ki je logično nadaljevanje prejšnjih dveh.

To je knjiga anekdot, najrazličnejših duhovitih domislic, pričevanj o originalnih in tipičnih ljudeh ter rodbinah iz preteklega in polpreteklega časa. Drobna in hkrati velika pričevanja, povezana v celoto z avtorsko vezno besedo. (Skupno okrog 400 besedil!)

Predstavljeni so tudi pripovedovalci - kot pravi ljudski umetniki, nadaljevalci starodavnega večnoživega ljudskega duha, ki so v podobnih knjigah navadno v ozadju.

Hkrati pa so ljudska besedila v tej knjigi res "polna soli", smeha in joka, polna tistega pristnega ljudskega humorja,

ki je pomagal našim ljudem živeti in preživeti. "Mož" tudi s pomočjo humorja premaguje strupeno "čemeriko", žalost, jezo in obup, ki raste iz istih korenin...

V knjigi je objavljenih tudi kakih 50 fotografij z motivi Gore (tipične hiše izpred vojne, gorska pokrajina...), katerih originalne filme hranijo Goriški muzej ter posamezni zbiralci, ter fotografije naših krajev in ljudi, kakršni so bili pred desetletji.

Knjigo sem izdal v samozaložbi, tiskala jo je tiskarna Soča iz Nove Gorice.

Morda boste tudi to knjigo sprejeli za svojo, saj so besedila v njej del naše skupne preteklosti in tudi sedanje duhovne podobe.

Franc Černigoj

ZA POKUŠINO PONATISKUJEMO NEKAJ ANEKDOT IZ KNJIGE

"PA PEJTE TUDI VI NA NAŠGA..."

Jože Severjev s Cola je kot mulc skakal pri Šenki s ceste na vrt... Pride gor ven iz Lazov Lojze Tekelnov, zlat človek je bil, nobene hudobije ni imel v sebi. "Aga, Jože, aga, zakaj skačeš na naš vrt?"

"Stric", je rekel mulc, "pa pejte tudi vi na našga!"

Lojze se je obrnil proti sosedi in mirno rekel: "Poglej zdaj, kaj je s to mladino..."

Ivan Trošt

"BOLJŠE, DA KUPIM VSAKEMU NOV GVANT..."

Devetinpetdesetega leta so podkrajski gozdarji delali v Škocjanu. Z domačinom Cvelfom so se dobro razumeli. Marsikateri večer so skupaj presedeli v gostilni.

Krava tega Cvelfa je imela težek porod. Ni in ni mogla striti, mučila se je uboga žival in gospodar jo je že mislil ustreliti, da bi jo rešil muk. Pa se spomni Cvelfova žena: "Lojz, beži po Podkrajce, oni si na vse zastopijo!" In so Podkrajci potrdili svoj sloves - rešili so kravo in tele!

Cvelfova žena ni vedela, kako bi se jim zahvalila, in je rekla možu: "Lojz, pelji fante v gostilno in jim daj za vino, kolikor si ga poželijo!"

"Ja," je rekel Cvelf, "Podkrajca napit je težko... Boljše, da kupim vsakemu nov gvant, bom manj špendal..."

Vinko Leskovec

FRENČKO IZ KASARNE SI ZDRAVI MAROJDE

Trpel je, Frenčko iz kasarne, s Predmeje... Marojdi, ti presneti marojdi...

"Naredi si vročo kopel iz kamilice in počepni nadnjo," mu je svetovala Mica Podgrivska. "In čim bolj vroča naj bo..."

Frenčko jo je poslušal, ma ne zastonj... Mica ni pomislila,

da moški niso kot ženske...

"Sakramenska Micada," je zijal nanjo Frenčko, ko je prišla spet naokoli. "A bi rada videla, da si možnjo oparim!"

Valter Polanc

"KAM RINEŠ, DJUŠE ZLATA..."

Strašno je bil bolan Janko z Njive, s Predmeje, v ponedeljek po šagri. V glavi mu je razbijalo, želodec se mu je krčil v obupnem naporu, da bi iztisnil iz sebe vse, kar je Janko prejšnjo noč zaužil. In tega ni bilo malo...

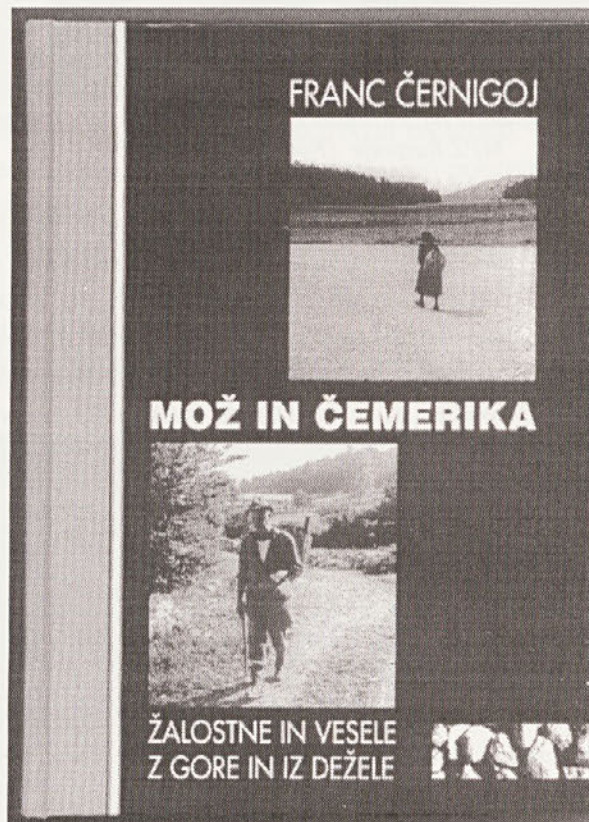
Tako bi zjutraj še spal, ma ne blu ke... Gozdarski kombi je že trobil pred hišo. "Družba je družba, sležba je sležba," si je rekel Janko in stokajoč zlezal v kombi.

"Da bi vsaj padalo," je obupan pogledal prašno cesto in zaprl oči...

Odprl jih je šele tam nekje na Lazni, prav v trenutku, ko je šofer vključil brisalce in pošprical šipe, da bi očistil prah z njih.

"Kam rineš, djuše zlata," je Janko rekel šoferju, "ké na vidiš, de pada..."

Emil Velikonja in Silvan Praček - Max

SPREHOD PO NAŠEM KRAJU SPREHOD PO NAŠEM KRAJU SPREHOD PO NAŠEM KRAJU SPREH

MOŠKI PEVSKI ZBOR "RAZPOTJE"

40 LET!

Pevci "RAZPOTJA" z zadovoljstvom gledamo na leto 1997. Čutimo, da smo svoje poslanstvo dodobra utrdili. Napredovali smo tako v organizacijskem kot v strokovnem pogledu. S tako velikim številom nastopov, kot jih je imelo "RAZPOTJE" v letu 1997, bi se rad pohvalil marsikateri zbor, tudi tisti, ki kotira bistveno višje kot mi, pa se ne more.

Marjan Peljhan je na letošnjem občnem zboru postal predsednik MPZ Razpotje (Foto: Simon Škvarč)

Težko bi navajal posameznike, ki so s svojim delom in aktivnostjo izstopali. Mislim, da se je čisto vsak član "Razpotja" trudil po svojih najboljših močeh, pač skladno s svojimi sposobnostmi in razumevanjem našega poslanstva. Pa vendar ne morem, da ne bi posebej omenil našega zborovodje, g. Ivana Trošta. čutimo, da ima voljo do dela, da ima željo po napredku. Strokovno vodenje zbora vsekakor zahteva veliko časa in priprave, poleg tega pa na njegova pleča pade še marsikatera naloga, na videz povsem postranskega pomena. Njegov odnos do zborovskega petja se prenaša na vse nas.

Naj naštejemo poglobitve dogodke, ki so zapisani v kroniki našega zbora za leto 1997.

- V mesecu februarju smo imeli občni zbor, kjer smo utrdili organizacijsko strukturo in si začrtali smernice našega delovanja.

- V marcu smo nastopili na tradicionalni pevski reviji Primorska poje. Tokrat smo peli v Košani.

- Praznovanje 40 letnice delovanja zbora v mesecu maju je bilo nadvse odmevno. Ob tej priložnosti smo izdali spominsko brošuro in organizirali koncert, na katerem so poleg nas nastopili še Kamniški koledniki in oktet Sumus. Na koncertu smo premierno izvedli "domačo" skladbo

Pred odhodom na prireditev Primorska poje v Košano so fantje zapeli najstarejši Colčanki. Marca letos je Grlevička praznovala 95. rojstni dan. (Foto: Simon Škvarč)

Prelepi kraj, domači kraj, ki sta jo, posebej za to priložnost, napisala dr. Franc Koren, kot pisec besedila, in prof. Jože Trošt, ki jo je uglasbil in na nastopu tudi dirigiral. Višek prireditve je bil nastop vseh pevcev, ki so kadarkoli aktivno prepevali v Razpotju. Veseli in ponosni smo na to, da so se vabilu odzvali skoraj vsi še živeči pevci. Pogostitev za široko družino v gostilni Tratnik je bila seveda samoumevna in veliko smo si imeli povedati.

- Natopili smo na odprtju vodovoda Gora na Otlici.

- V mesecu juniju smo se skupaj z družinami odpravili na obisk k našemu rojaku g. Milanu Preglju, ki župnikuje v Rodiku. Srečanje je bilo kljub mrzlemu vremenu toplo in polno dogodkov.

- Poletni smo nastopili ob praznovanju obletnice farne cerkve v Zavratacu.

- Peli smo ob priliki blagoslovitve na novo postavljenega križa, ki so ga na Špiku postavili colski lovci.

- S pesmijo smo presenetili našega škofa g. Metoda Piriha, ki je svoje počitnice preživel v Kanjem Dolu.

- Na Mali lazni smo peli ob praznovanju 50 letnice GG Tolmin.

- V oktobru smo peli pri odprtju novih prostorov centra za socialno delo Ajdovščina

- Peli smo na ustanovitvi Društva sladkornih bolnikov na Zemonu

- Na Nanosu smo peli ob priliki otvoritvi spominskega obeležja, ki spominja na težke čase slovenskega osamosvajanja

- Nastopili smo na proslavi Aero kluba Josip Križaj, in

sicer ob praznovanju 40 letnice letalske šole aerokluba
 - Novembra smo nastopili na predstavitvi predsedniškega kandidata dr. Jožeta Bernika v Vipavi
 - Peli smo na občinski reviji odraslih pevskih zborov v Selu.

Kot vidimo je bilo nastopov resnično veliko in želimo si, da bi bilo tako tudi v prihodnje.

Naši načrti so seveda zelo smeli. Predvsem želimo napredovati v pevskem pogledu. Zaupamo v naše sposobnosti in v sposobnosti našega zborovodje. V naslednjem letu nameravamo kupiti nove obleke, kajti stare so že precej "zguljene" in predvsem - pretesne. Akcija zahteva precejšnja denarna sredstva, toda upamo, da bomo s pomočjo ljudi in podjetij, ki znajo centi naše delo, tudi tej nalogi kos.

Imamo se za družčino odprtega srca, zato vabim vse, ki imate veselje do petja, da se nam pridružite. V naslednjih letih nas čaka še veliko lepega in zanimivega.

Vsem ljubiteljem petja želim miren in doživet Božič ter srečno in uspešno leto 1998.

Marjan Peljhan, predsednik zbora

Utrinek z obiska pri gospodu Milanu v Rodiku (Foto: Simon Škvarč)

PONOVNI RAZCVET ROKOMETA NA COLU

Po dolgem sušnem rokometnem obdobju je na Colu zopet prišel čas za oživitve te igre.

Minilo je mnogo let, v sebi pa smo zanesenjaki začutili, da je potrebno rokometu na Colu zopet dati veljavo. Zbrali smo 25 dečkov iz treh generacij, letniki 1983 -1990. Trenirajo že dve leti, redno dva do trikrat na teden. V letošnji sezoni tudi nastopajo na raznih turnirjih po Primorski ter tako predstavljajo Col. Veliko podporo pri ponovni oživitvi te igre smo našli pri OŠ Col, ki nam vsestransko pomaga, predvsem pri prevozih in nakupih žog. V zadnjem času so nam priskočili na pomoč tudi nekateri sponzorji ter seveda starši, kar je velika vzpodbuda za nadaljevanje začetega dela.

Zahvaljujem se vsem, ki ste kakorkoli pomagali, da se rokomet na Colu zopet igra.

Obenem pa bi vse mlajše dečke povabil, da se nam pridružijo, da se bomo skupaj veselili uspehov.

Branko Leban, trener

To so mladi colski rokometarji s svojim trenerjem Brankom Lebanom. Pred fotografski objektivi so se postavili v novih trenirkah, denar zanje so prispevali starši. Branko je poskrbel, da RK Col še vedno tudi formalno obstaja. Ob letošnji spremembi Zakona o društvih je bilo namreč potrebno poskrbeti za ureditev dokumentacije in pravnih aktov. Upamo, da bo rokomet na Colu spet postal šport številka 1. (Foto: Simon Škvarč)

POGUMNO NAPREJ !

Kaj nam ob izteku leta 1997 sporoča naš župnik, gospod Stanko Ipavec

Vsakodnevno zvonjenje nam ohranja in poživlja zavest, da pripadamo duhovni družini, župnijskemu občestvu. Zvonjenje naj nas ne samo opozarja na dolžnost molitve in udeležbe pri bogoslužju, ampak naj nam predvsem budi hvaležnost Bogu za raznovrstne duhovne darove. Zato prihajamo v cerkev z željo, da bi se duhovno bogatili.

V cerkvi, povezani z Bogom, moremo vse postaviti na prvo mesto: vrednost in smisel življenja, vsakdanje delo, učenje, poklic, razvedrilo, obvladovanje sebe, vzgojo in

Gospod Stanko Ipavec je prejel Colsko gartrožo za leto 1996. Ob zaključku lanskoletne proslave je nastala fotografija "ob Aljaževem stolpu na vrhu Triglavu" (Foto: Simon Škvarč)

samovzgojo, srečo in trpljenje, družino in pripravo nanjo, odgovornost do sebe, do sočloveka, do družbe. V cerkvi sprejmemo dejstvo, da smo na svetu le začasno in popotniki. To dejstvo pa sprejmemo mirno, brez zagrenjenosti, vedno polni optimizma in volje za dobre cilje na tem svetu. Kajti vemo, da nas po tem potovanju čaka večna sreča pri Bogu, če se trudimo, da jo bomo dosegli.

Skrb za cerkev in njeno lepoto, raznovrstno sodelovanje pri bogoslužju, naj bo izraz zavesti, kaj naj kristjanu pomeni cerkev.

V septembru je bilo prvo sveto obhajilo. Letos je bilo rekordno število prvoobhajancev. Bilo jih je kar dvajset. Ne moremo prezreti pomembnega dogodka v letu 1997 za Slovenijo in tudi za našo župnijo: obisk kipa Fatimske Marije.

Obnova župnišča poteka po načrtu. Za pastoralno delovanje ima velik pomen veroučna soba, ki velja za večnamenski prostor. Letos je bilo dvakrat v njej srečanje za stare in bolehe. Pri maši so sodelovali člani župnijske Karitas. Na prvem srečanju je bilo med mašo ljudsko petje, na drugem srečanju meseca oktobra pa je bogoslužje popestril naš mladinsko-otroški zbor. Po maši so bili vsi deležni postrežbe s pijačo in pecivom. Za ostarele je bilo to izredno doživetje. Nekateri se niso videli že več let. Vzdušje je bilo zelo prisrčno in sproščeno. Odslej naj bi takšno srečanje bilo vsako leto meseca maja in oktobra.

Vsem: Bog naj oceni in poplača vaše sodelovanje v župniji. Pogumno naprej!

Stanko Ipavec, župnik

SPOMINSKO OBELEŽJE NA ŠPIKU

V nedeljo, 10. avgusta popoldne, se je na enem izmed najvišjih hribov v colski župniji, na Špiku (po domače Špečku) zbralo nad 250 ljudi. Ob prvi obletnici obiska svetega očeta Janeza Pavla I. v Sloveniji so na omenjenem hribu lovci LD Col postavili križ v čast svetemu Hubertu, svojemu zavetniku.

Član LD Col, Silvester Peljhan, je v nagovoru orisal življensko pot svetega Huberta, ki je skozi trpljenje dozorel za srečanje z Jezusom. Po legendi je v najhujših trenutkih svojega življenja sredi gozda na lovu srečal jelena, kateremu je med rogovjem žarel križ. Doživetje ga je tako prevzelo, da se je spreobrnil, posvečen je bil v škofa in postal svetnik.

Tudi križ na Špiku ima svojo zgodbo. Pred nekaj leti so ga pri obnovi farnega pokopališča našli delavci v mrliški vežici. Prav gospod Peljhan je poskrbel za obnovo, v novo, večje ogrodje pa ga je postavil njegov brat Lenart. Tako je sedaj spet postavljen, tokrat na goro v spomin na obisk svetega očeta in v upanje prihodnjim rodovom. Križ lahko

vidijo ljudje iz več kot polovice colske župnije.

Zbrana množica je lepo sodelovala pri blagoslovitvi znamenja krščanskega upanja, zmolila litanije, pevski zbor je obred obogatil z ubranim petjem. Obred je vodil domači župnik, gospod Stanko Ipavec.

Franc Koren

Svečanost ob postavitvi in blagoslovitvi križa na Špiku (Foto: Simon Škvarč)

V LD COL SE PRIPRAVLJAJO NA PRAZNOVANJE 50 LETNICE

COLSKA ZELENA BRATOVŠČINA SE PREDSTAVI

Tudi za letošnjo izdajo Colskega časnika so svoj prispevek pripravili lovci. Tokratni zapis je nekoliko bolj obširen in je pravzaprav napoved jubileja, 50 - letnice društva, ki ga bodo naši lovci praznovali v letu 1998. Lovske strani v časniku zaokrožujemo z zanimivo zgodbo o lovu na jazbeca.

DIVJAD IN LOVSTVO

Za naše prednike je divjad pomenila vir prehrane, lov pa življenjska nuja človeka, ki je bil še kako odvisen od plena, ulovljenega na primitiven način - s sulico, lokom, zvijačo... Z razvojem družbenih odnosov je lov postajal prestižna pravica posameznikov, divjad pa vedno manj pomembna življenjska "nuja". S poudarjanjem trofejne vrednosti so se popolnoma spremenili odnosi med človekom in naravo, spremenila zahteve po kvaliteti, spolnem razmerju, prevladujoči vrsti... Prvič se pojavi "reguliranje" medsebojnih odnosov, ki ga sodobno imenujemo gospodarjenje z divjadjo. Lovski zakoni, določila, uredbe so do nedavnega urejale le pravico do lova in opredeljevale odnose med lastniki ali zakupniki ter z ostalimi lavaželnimi ljudmi. V odnosih do divjadi in narave ni bilo pomembne lovske kulture, saj so tako lastniki, kot lovci želeli od lova čim več. Zaradi omejenih pravic se je zlasti v odročnejših in zakotnih krajih masovno pojavljal divji lov, ki ga ni zatrla še tako ostra kaznovalna politika. Človek je v določenem obdobju tako posegal v naravo, da so se popolnoma porušili odnosi in razmerja v živalski populaciji. Takí posegi so celo povzročili izginotje določenih živalskih vrst in uničenje bivalnega okolja s ciljem večje izkoriščenosti naravnih danosti (agromelioracije, golosečnje na velikih površinah, spreminjanje vodnih režimov...).

Tudi med lovci je počasi dozorevala miselnost "kako iz lovišča čim več". Načrtno iztrebljanje predatorjev (ris, volk,...), naseljevanje tujih neavtohtonih vrst (muflon) in večanje številčnosti nad za naravo še sprejemljivo mejo so zaznamovali povojno obdobje. Veliki problemi, ki so nastali zaradi zlorabe populacijskih odnosov so po letu 1980 narekovali nov način gospodarjenja ob doslednem upoštevanju sonaravnosti. Le to je danes opredeljeno v vseh lovskogojitvenih smernicah, po katerih lovci skupaj z ostalimi uporabniki prostora načrtujemo in gospodarimo z divjadjo. Šele čas bo pokazal, ali smo se tokrat bolj

približali naravi, ki ima na srečo v rokah "dovolj orodja", s katerim popravlja naše napake.

ORGANIZIRANOST LOVSTVA NA SLOVENSKEM PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Nove družbeno politične razmere v povojnem času so tudi v slovensko lovstvo prinesle pomembne spremembe. Začasni Zakon o lovi iz leta 1946 je divjad opredelil kot splošno ljudsko lastnino, lovstvo pa panogo narodnega gospodarstva. Zakon o lovu iz leta 1954 je opredeljeval predvsem način organizacije slovenskega lovstva, naloge ter pooblastila. Po tem zakonu s splošno ljudsko lastnino upravlja okrajni ljudski odbor s pooblastlom, da sporazumno z lovsko zvezo na svojem območju ustanavlja lovišča in jih dodeljuje v upravljanje lovskim družinam. Le te morajo za odškodnino plačevati določen prispevek od gospodarjenja z loviščem. sedaj veljavni zakon iz leta 1976 na področju organiziranosti lovstva ni prinesel bistvenih sprememb. Opredelil je le načela gospodarjenja z divjadjo v širših, ekološko zaokroženih enotah in poudaril pomen vzajemnega sodelovanja vseh uporabnikov prostora (prostorsko načrtovanje). Že dalj časa je v pripravi nov zakon, ki bo verjetno v interesu političnih struktur bistveno spremenil odnose pri gospodarjenju z divjadjo.

Upam, da bodo bogati znanstveni izsledki domačih in tujih strokovnjakov imeli pomembno težo pri odločanju in da divjad tudi tokrat ne bo v podrejenem položaju.

Slovenski lovci (cca 23.000 članov) imamo enotno organizacijo: Lovska družina - Območna lovska zveza - Lovska zveza Slovenije. LZS je neposredno vključena v mednarodni svet za lov in ohranitev divjadi (CIC) in je članica združenja lovskih organizacij evropske skupnosti (FACE).

LOVSKA DRUŽINA COL

LOVIŠČE

LD gospodari z loviščem Col na skupni površini 7.042 ha (399 ha nelovne površine). Pretežno so to mešana kmetijsko gozdna zemljišča s strnjanim kompleksom gozda (na planoti Hrušica - Nanos). Pretežno so to zasebne površine z dokaj razdrobljeno lastniško strukturo in le državni gozd Hrušica - Nadrt (1.500 ha) ima samo enega lastnika. Lovišče zajema površino od Sanabora, 300 mnv, do vrh Javornika, 1200 mnv, in leži v K. O. Križna gora, Col, Vodice, Višnje, Javornik, Kanji dol, Sanabor, Podkraj. Pretežni del lovišča se nahaja na kraškem svetu in le del na flišu (Vodice, Strlice, Bela, Sanabor). Stičnica apnenec - fliš predstavlja za divjad pomembno območje, saj so tu številni vodni izviri. Na suhokraškem območju je vodooskrba za divjad urejena s kali, mlakami... Vegetacijsko je lovišče razdeljeno v več vegetacijskih pasov, ki jih grobo delimo v štiri skupine:

- termofilni gozdovi črnega gabra in malega jesena na južnih pobočjih trnovske planote
- pretežno čisti bukovi gozdovi na planotah Križne gore, Vodice, Javornika
- mešani gozdovi jelke, smreke, bukve - Hrušica - Nadrt
- čisti smrekovi gozdovi - oazno na manjših površinah.

Gospodarjenje z divjadjo je tesno povezano z vplivi bivalnega okolja - urbanizacija, nemir, obdelanost kmetijskih površin, posegi v gozdni prostor... Na žalost so vedno bolj prisotni negativni vplivi okolja (urbanost, turizem) ob vedno bolj zanemarjenem (zapostavljenem) odnosu do kulturne krajine. Z odseljivanjem ljudi se je začela opuščati kmetijska dejavnost (paša, košnja), ki je dokaj ugodno vplivala na prehrabeno možnost živalskega sveta (tudi divjadi). Priča smo hitremu zaraščanju jas, košenic, polj..., kmetijstvo je postalo nezanimivo, posledično se zmanjšujejo prehrabene možnosti lovišča, povečujejo se škode na obdelanih površinah redkih kmetij, ruši se veriga odnosov, ustvarjajo se konflikte razmere. Nasprotno raznorazne sprostitev (vožnja s terenskimi avtomobili, motokrosi, bicikelkrosi, padalstvo, zmajarstvo, nabiralništvo) vnašajo veliko nereda, hrupa in preplaha v okolje, ki vedno težje prenaša obremenitve sodobnega človeka.

V takih razmerah divjad išče nov način preživetja, kjer naj bi tudi lovci veliko več prispevali k izboljšanju prehrabnih in bivalnih zmožnosti lovišča.

DIVJAD

Varstvo in gojitev divjadi je osnovna naloga lovca in tudi načelna opredelitev vseh, ki delujemo v raznih

lovskointersnih organizacijah. Z različnimi zaščitnimi zakoni družba želi ohranjati divjad in odnose v naravi skladno in sonaravno in opredeljuje način gospodarjenja za vsako vrsto divjadi ločeno in specifično. V Zakonu o lovu je opredeljena lovna in nelovna doba, ukrepi zaščite določenih vrst, nadzor...

Na našem območju je večinska divjad **srnjad**, ki je dokaj teritorialna in je v enakomernem deležu zastopana v celem lovišču.

Jelenjad: Divjad, ki je v devetnajstem stoletju skoraj izginila, se je v povojnem obdobju ponovno okrepila. V lovišču je stalno prisotna, poseljuje pa predvsem strnjene gozdove v Hrušici na Nanosu in na Križni gori..

Gams: Ima dokaj svojstvene zahteve in se v našem lovišču prvič opaža po letu 1960. Stalno je naseljen na severnem območju Nanosa (Sanabor - Bela). Občasno pa se pojavi tudi v masivu Strlice - Sveti duh ter Špik - Križna gora.

Medved: "Najmočnejša zver Evrope" je v lovišču stalno prisoten. Načeloma živi v odmaknjenih strnjanih gozdovih, občasno pa se pojavlja na celem območju. Velikokrat izzove preplah med ljudmi, sicer pa ne povzroča velikih škod.

Divji prašič: Zelo inteligentna in prilagodljiva divjad se občasno pojavlja po celem lovišču, prevladuje pa v deželi kostanja in želoda. Z ritjem povzroča veliko škodo na kmetijskih površinah in velikokrat izzove razburljive proteste lastnikov - oškodovancev.

Ris: Ponosna mačka je zaradi pretiranega preganjanja ob koncu 19. stoletja pri nas izginila. S ciljem, da se ponovno v slovenski prostor vnese naravni selektor, je bil ris leta 1973 zopet naseljen. (Na Kočevsko). Danes obvladuje cel slovenski prostor in dokaj rigorozno posega zlasti v populacijo srnjadi.

Poljski zajec: Iz neznanih razlogov se je številčnost močno zmanjšala in le upamo lahko, da bomo nekoč zopet živeli "z zajcem v vsakem grmu".

Ker članek ni namenjen opisu vseh vrst prosto živečih živali, želim opozoriti na prisotnost le teh z naštevanjem. V lovišču so stalno prisotne sledeče vrste: razne ujede, več vrst sov, kotorna, divja mačka, jazbec, lisica, kune... Da, to je velika in pestra družčina, ki išče zatočišče v naravnem okolju, živi v "preštudiranih odnosih" in ni obremenjena s smernicami načrtnega gospodarjenja. Ohranitev te družčine pomeni tudi ohranitev človeštva, ohranitev samega sebe.

LOVSKE NAPRAVE

Poleg objektov za društveno dejavnost (koča, hladilnica, strelišče) so v lovišču številni objekti, ki služijo ali izboljšanju prehrabnih zmožnosti lovišča (krmne njive,

kali, krmišča, solnice ...) ali omogočajo lovcem lažje obvladovanje terena (preže, steze..). Objekte gradimo in vzdržujemo sami in so sestavni del gospodarjenja z loviščem.

KINOLOGIJA

Psi so od nekdanj bili zvesti spremljevalci človeka, toliko bolj lovca. V lovski družini imamo 25 čistokrvnih lovskih psov, največ goničev. Nekateri člani lovske družine so zelo izkušeni vodniki tudi s psi za sledenje obstreljene (ranjene) divjadi.

ČLANSTVO

Lovska družina Col ima 81 članov, od tega 5 častnih članov. Je registrirana kot društvo, ima svoj statut in pravilnik. član lovske družine lahko postane vsak državljan RS, ki poleg splošnih pogojev opravi v lovišču predvidena dela, izpolni vse pogoje za pristop k lovskemu izpitu, opravi lovski izpit in vplača pristopnino, ki jo določi izvršni odbor LD.

Del lovcev LD Col po sestanku pred gostilno Tratnik na Colu, spomladi leta 1953

Stojijo z leve: Jožef Kovšca (Žejnovski iz Gozda), Alojz Šen (iz Gozda), Jože Ipavec (Jakuču iz Gozda), Stanko Bajc (Bajcu iz Gozda - ni lovec), Janez Žejn (Pucov iz Orešja), Emil Tratnik (Fridetov iz Žagoliča), Franc Kovšca (Strmodovski iz Gozda), Ivan Kovšca (s Cola), Pavel Bajc (Plumbov iz Sanabora);

čepijo z leve: Ivan Žejn (Zahribovski iz Gozda), Janez Škvarč (Ulinov s Cola), Matic Bolčina (Poldetov iz Hrušice), Jože Štefančič (Ta Goreni iz Hrušice), Danilo Čermelj (z Ustij), Janez Bizjak (Jerinovski s Križne Gore)

Fotografija je last Frideta Tratnika iz Žagoliča.

NA JAZBECA

Vožnja v poznih večernih ali zgodnjih jutranjih urah ti razen na oči padajočih vek lahko prinese tudi raznovrstna srečanja, največkrat z gozdnimi prebivalci, ki ti lahko ob bližnjem srečanju prinesejo marsikatero nevšečnost.

To slednje mi je bilo zaenkrat, hvalabogu, prihranjeno, se je pa že zgodilo, da sva se z mladim srnjakom ob dveh ponoči kakih pet minut gledala, dokler se ni, verjetno naveličan, odpravil nad cesto in s tem potrdil znano reklo, da pameten popusti. Prav tako si je v soju avtomobilskih žarometov mlada lisička obupno prizadevala, da bi iz obcestnega jarka zvelkla v breg zadnjo polovico zajca. Šele vztrajno materino klicanje jo je prepričalo, da je pustila mrhovino in se odpravila v gozd.

Najbolj pa sem si zapomnil srečanje z jazbecom.

Fičko je veselo brnel, Grahovnik je ostal že za mano, ko se je naenkrat pognal z brega čez cesto. Niti najmanjše možnosti nisem imel, da bi pravočasno ustavil, in trčenje je bilo neizbežno. Začutil sem samo udarec v prednje kolo, fičota je kar privzdignilo in po kakih desetih metrih sem ustavil. Zapeljal sem vzvratno, saj sem bil prepričan, da jazbec udarca ni preživel. Pa ga je (za razliko od lisice in kune, ki sta mi prišli pod kolo pozneje) in stanovalci v Grahovniku so ga slišali ko je krempljal mimo hiše. Zjutraj sem doma ugotovil, da sem ga poleg gume zadel še z blatnikom, saj je bil pošteno upognjen.

Pred par tedni sem se spet spomnil opisanega dogodka. Pa ne samo njega pač pa tudi tega, da se je včasih na jazbeca pripravljalo prave lovske pogone. Kot majhen »mulo« sem z odprtimi usti poslušal pripovedovanje starejših, ko so opisovali svoje lovske izkušnje in prigode. Dvajset, trideset let nazaj je vsako zorenje koruze pomenilo, da se naravnim sovražnikom jazbecev pridružujejo še tisti najbolj nevarni - ljudje. September in oktober sta bila tista meseca, ko se je hodil jazbec mastit v koruzne njive. Seveda so ljudje to hitro opazili, saj je na njivi puščal vsepolno sledov v obliki polomljenih koruznih stebel. Takrat so prišli na svoj račun lovci na jazbece. A le ob temnih nočeh. Ob polni luni bi ga zastonj čakali.

Vile, baterijska svetilka, vreča in krepelce, da si jazbeca »lopnu« po glavi, so bili nujno potrebni rekviziti. Seveda pa rekviziti in dobra volja niso pomagali nič, če nisi imel »tapravega« psa. Brez psa si nisi mogel pomagati nič. Pes je bil tisti, ki je jazbeca največkrat izsledil in se z njim zapletel v spopad toliko časa, da je gospodar »prisopihal« na mesto spopada in dokončal boj. Od hitrosti gospodarja je bilo velikokrat odvisno, če bo lov uspešen, saj se je jazbec mnogokrat sredi boja »nečastno« umaknil in si tako rešil življenje. Psi pa so jo v »tepežki« mnogokrat skupili, včasih z manjšimi, včasih pa s prav poštenimi ranami.

In kako si psa sploh pripravil za lov na jazbeca?

»Mlad pes je ali pa ni za lov. če nima prirojenega pravega lovskega nagona, je najboljše, da ga kar zamenjaš. Je škoda

izgubljati čas z njim. Ko je pes star okoli dve leti, začneš z vajami in če izsledi in popade ježa, bo dober tudi za jazbeca. Kasneje pa ga najbolj izuči sam lov. Kot vsak začetek, je tudi ta težaven. Na začetku psa velikokrat premotijo druge živali, sčasoma pa se »izostri« le na jazbeca«. Tako mi je »vzgojo« psa opisal moj sogovornik. Koruzne njive so bili kraji, kjer se je jazbeca najlaže dobilo. In koruznih njiv je bilo včasih v okolici Cola vse polno. Vsaka hiša je pridelala najmanj 100 kg koruze. Zato ni čudno, da se je jazbeca lovilo od Bele do Gozda, od Sanabora do Malega Polja, včasih pa se je pogon nadaljeval celo na črnovrško stran. Lov je lahko trajal tudi po 5 - 6 ur, odvisno od tega, kako hitro je pes naletel na pravo sled. Pričelo se je okrog devetih, potem pa je bilo največ odvisno od lovske sreče. Lahko se je končalo že v pol ure, velikokrat pa se je zgodilo, da je »žakelj« tudi po večurnem iskanju ostal prazen. In tako 2 - 3 krat na teden. Tri do pet, pa tudi devet jazbecev, je ulovil en lovec v tistih dveh mesecih. Jazbec je nato končal v loncu, priporočljivo ga je bilo »pajcat« kakšne tri dni v tekoči vodi. Koža se je strojila kar doma. Posebno cenjena je bila jazbečja mast, saj je bila izredno dobro zdravilo pri zvinih in udarninah. Užiten je bil le »svinjski« jazbec, medtem ko je meso »pasjega« jazbeca smrdelo in so ga zavrgli. Taka razlika med jazbeci naj bi nastala predvsem zaradi prehrane in okolja, v katerem jazbec živi, delno pa verjetno k »duhu« prispeva tudi starost jazbeca. (navedbe lovcev)

Včasih pa je pes jazbeca zavohal v jazbini. Takrat se je »pravi« pes odpravil v luknjo in poizkušal jazbeca spraviti na plano, kjer ga je čakal gospodar z vilami. Te vrste »upleni« so bili bolj redki, saj ima jazbec v jazbini več rogov, v katere se skrije. Največkrat je bil rezultat takega lova le zelo »oklan« pes, ki se je komaj privlekel iz jazbine..

Jazbec je zelo trdoživa žival. če je z zobmi zagrabil vile, s katerimi si ga držal, so se pokazale celo iskre. (Ta menda ni »lovska«). Kar predstavljamo si lahko, kaj bi bilo, če bi namesto za vile zagrabil za nogo....

In navkljub svojim kratkim nogam je izredno hiter. Prebrisan pa....Največkrat se je boju izognil, še preden ga je pes odkril.. Vse to so lovci vedeli in zato ni čudno, če so kakšen večer zastonj prehodili pot do Gozda, pa skozi Žagolič in Rupe do Malega Polja.

Lov na jazbeca ni bil povsem nedolžna zadeva, saj je moral gospodar, ko je zaslišal pasje lajanje, pohiteti, kolikor se je dalo, in včasih tudi po najbolj neugodnem terenu. Skoraj tragično pa se je končal lov na jazbeca v okolici črnega Vrha. Lovci so se preveč približali vojaškemu skladiščem in stražar je pričel streljati ter nekaj lovcev zadel.

Koruze v okolici Cola ni več, jazbec je verjetno še kakšen, le loviti ga ne hodi nihče več. Ostal pa je spomin na čase, ko so si ljudje tudi na tak način priskrbeli kakšno liro, saj je bilo krzno lisic, kun in jazbecov za časa Italije zelo

iskano blago. Ko pa ti to pride v kri, ne moreš več nehati. (po pripovedovanju lovcev)

Pa še ena resnična o lovu na jazbeca.

»Pes ga je zasledil (jazbeca) gor na Grebenu, okoli tistih šicngrabnov avstrijskih. Pa se je hudič zavlekel noter v eno betonsko cev, verjetno je bilo stranišče. Pes pa za njim. Noter se je zvlekel, ma ven ni več mogel. Ni bilo kaj kot iti domov po kramp in sem psa odkopal iz tiste luknje. Še dobro, da beton ni bil nevmkako trd. Jazbec pa se je tiščal na koncu luknje, se ga je videlo. Pred luknjo sem zakuril stare cunje, da bi ga izbežal ven, pa se je bolj kadilo meni kot jazbecu v luknjo. Sem si rekel: čaki, ma te ne spustim! In sem mu nastavil skobca (past). Šele drugi dan se je ulovil za nogo. Komaj, komaj sem ga zvlekel iz luknje. Ravno toliko, da ga nisem utrgal čez pol. Tako se je upiral«.

*Po pripovedovanju članov družine Bizjak
zapisal Lucijan Trošt*

JAZBEC

Po obliki in zgradbi telesa, pa tudi po načinu prehrane in življenja sploh, predstavlja prehod med kunami in medvedi. Je na videz okornega, zavaljenega trupa, odrasel zrase tudi nad meter v dolžino, od tega meri rep 15 do 20 cm. V jesenski tolšči odrasel samec tehtata tudi 20 kg.

Po hrbtu je črnosiv, po svetlejši glavi pa mu od smrčka preko oči in majhnih ušes vse do vratu potekata dve značilni temni progji. Oprsje, trebuh in noge so pokriti s črno dlako. Na kratkih, mišičastih in močnih nogah ima do 5 cm dolge kremplje, ti so na prednjih nogah močnejši, namenjeni pa kopanju jazbin, hrane in v obrambo. Oči in trioglata, z belo dlako pokrita ušesa so majhna, pod repom pa ima smradno žlezo.

Jazbeca najdemo v nižinskih, hribovskih pa tudi gorskih področjih. Je ponočnjak in živi samotarsko, razen ob paritvi. Svoj brlog - jazbino ima vedno čisto. Drugače kot nekatere kune je vsejed.

Ugotovitev, da je črevesje jazbeca osemkrat daljše kot njegovo telo, pri drugih kunah pa le štirikrat, potrjuje, da je pretežno rastlinojed. Ugotovili so, da rastlinski del prehrane jazbeca sestavljajo razne trave, sadje, jagode, želod, žir in mlečna žita, živalski del pa zlasti poginule živali, miši, voluharji, podgane, ježi, različni hrošči (zlasti majski), ličinke, bube, ogrci, še zlasti pa deževniki, polži in osja gnezda. Redkeje so na jedilniku žabe in kače, še redkeje ptičja jajca ali mlada divjad, čeprav lovci pogosto dolže jazbeca (Neal 1975).

Razmnoževanje je še dokaj neproučeno. Prevladuje pa mnenje, da je paritev pri jazbecih od konca aprila do srede

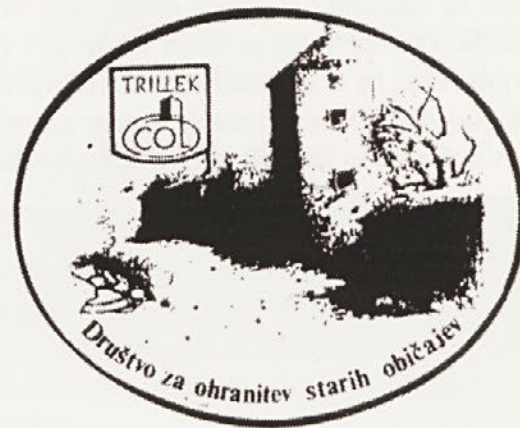
avgusta, izjemoma prej ali kasneje. Jazbica nosi okrog 7 mesecev, ugotovljeni pa so tudi pojavi embriotenije (oplojeno jajčece nekaj časa počiva oziroma se ne razvija), kar seveda nosečnost podaljša.

Nesporno pa je paritveno obdobje odvisno od starosti živali in od pogojev življenjskega okolja. Jazbica poleže v jazbini 3 do 5 negodnih mladičev, ki sesajo približno 3 do 4 mesece. Jazbec postane spolno zrel v drugem letu starosti.

Večino zime jazbec preživi v jazbini, vendar ne gre za pravo zimsko spanje.

Jazbec ima v naravi pomembno mesto, zlasti pri uravnavanju številčnosti malih glodalcev in nekaterih žuželk, zlasti os. Zato je nujno, da tudi z jazbecom smotrno in načrtno gospodarimo. Po podatkih iz leta 1978 je v Sloveniji živelo 6 000 jazbecov, odstrel v letu 1977 - 78 pa je bil 677 živali.

*(Iz Slovenskega lovskega
priročnika - Izdala Lovska zveza Slovenije, 1980)*

MIRNO, ZDRAVO IN ZADOVOLJNO LETO 1998

**DRUŠTVO
TRILEK**

POTOVANJE PO MALTI

Fantje, ki urejajo Colski časnik, so me povabili, da bi opisala eno izmed svojih potovanj. Odločitev prav gotovo ni bila lahka, saj sem obiskala že veliko držav. Zaposlena sem v turistični agenciji Marco Polo v Ajdovščini, zato so potovanja in izleti del moje službe, ki jo opravljam v turistični agenciji.

Odločila sem se, da vam predstavim državo Malto, predvsem zato, ker je mnogim nepoznana. Ljudje večinoma potujejo po Italiji, Avstriji, Španiji, Grčiji... Mnogi niti ne vedo, kje leži Malta in koliko je velika. Malta je zelo majhna država. V dolžino meri le 25 km, v širino pa 14 km (skupaj 246 km²). Leži 100 km od Sicilije in 290 km od severne Afrike (Tunis). Na Sicilijo je z Malte možno potovati enkrat tedensko s hidrogliserjem.

Na Malto sem poletela z Brnika z malteško družbo AIR Malta, skupaj s kolegi iz drugih agencij in skupino turistov. Ob pogledu skozi okno se mi je zdelo, kot da smo prispeli v saharo. Vse je bilo zelo puščavsko, rjave barve, kratka, čudno, še posebej, ko sem zagledala letališko avlo, polno Arabcev. Malteško letališče je približno enako veliko kot brniško. Od letališča do hotela v kraju Qaura je bila kratka vožnja, vendar dovolj dolga, da sem svoje mnenje spremenila.

Najprej sem se namenila skupaj s kolegicami raziskati okolico hotela. Presenetil me je način streženja v bifejih. Sedli smo pred bife, da bi si naročili pijačo (bilo je namreč zelo vroče 30 - 40°C v septembru), vendar nas ni nihče postregel. Vstali smo in šli k drugemu bifeju, vendar smo

tu doživeli isto. Žeja je bila prevelika, da bi hodili od bifeja do bifeja, zato sem šla k šanku in prosila, če nas lahko postrežejo. Natararica mi je rekla, da si moramo pijačo naročiti sami in jo tudi odnesti k mizi, če želimo piti. Vsem se je zdelo čudno.

Okolica hotela je bila zelo zanimiva, čeprav smo srečali zelo malo ljudi, bilo je namreč popoldne. Zvečer pa se ulice in restavracije razživijo. Ljudje so zunaj pozno v noč, tako otroci kot odrasli. V hotelu Quari smo imeli le zajtrke, vse ostale obroke pa smo vedno jedli po različnih restavracijah. Zajtrki so v večini hotelov samopostrežni: na razpolago so različne vrste marmelad, med, maslo (to se dobi tudi ob kosilu in večerji) do salam, klobas...

Ostali obroki so raznoliki: veliko se je ribe, te pripravijo na različne načine, svinjina, purani, testenine, krompir, razne hladne solate, sadje, melone, da o slaščicah sploh ne govorimo. Tem se tudi nesladokusci niso mogli odpovedati.

Posebno pa smo bili pogoščeni v Valletti; glavnem mestu Malte, rezidenčni palači. Na kosilo nas je povabil takratni minister za turizem. Sedela sem poleg njega, tako da mi dolgočas gotovo ni bilo. Pogovarjala sva se o različnih stvareh; kako se imamo v Sloveniji, kaj si mislim o vojni v BiH??? Kosilo je trajalo štiri ure. Govorili smo v angleškem jeziku, ki je poleg malteščine tudi uradni jezik na Malti. Odlično pa govorijo Maltežani tudi italijansko. Glavno mesto Valleta je izredno lepo mesto. Tu si je mogoče ogledati katedralo St. Johans, ogromno muzejev (arheološki, vojni, likovni...) ter se sprehoditi iz trgovine

Značilen fotografski motiv z Malte
(Foto: Polona Bajc)

v trgovino. V samem centru si je mogoče ogledati multivizionalno predstavo o zgodovini Malte. Za otok pa so ravno tako pomembni tudi drugi kraji, od pristanišča Grand Harbour do Mdine in Rabata v notranjosti. V vsakem kraju, pa čeprav zelo majhnem, stoji ena ali celo več cerkva. Vera je katoliška in ima velik vpliv. Pri njih ne poznajo kraj, umorov, posilstev..., prav zaradi močne vere. Nihče te ne bo okradel; (na plaži sem pustila vse dokumente, potni list, letalsko vozovnico, denar fotoaparata... in nihče mi ni nič sunil). Tudi predstavnica nam je rekla, da se glede kraj nimamo česa bati. Človek se počuti zelo sproščeno in varno. Njihovo vernost spoznaš tudi po tem, da opaziš pred vsako hišo kip Jezusa ali Marije. V kraju Mosta stoji bazilika, posvečena Mariji. To je tretja največja bazilika na svetu. Takoj za baziliko sv. Petra v Rimu in katedralo sv. Pavla v Londonu. Cerkev je izredno lepa.

Domačini vsakemu povedo, da se je v baziliki zgodil velik čudež. V času vojne je letalska bomba zadela cerkev, prebila sredino cerkvene ladje in se od tal odbila pred kip Marije. Cerkev je bila polna ljudi, bomba pa ni eksplodirala. Za vstop v cerkev moraš biti dostojno oblečen, drugače te duhovnik pošlje ven. Roke in noge morajo biti pokrite. Za turiste so pripravljena posebna

ogrinjala, s katerimi si pokriješ roke in noge.

Največ turistov pa najdeš zvečer v St. Juliansu, kjer je tudi največ nočnega življenja. Glasbo vrtijo v disku, restavracijah, na ulicah se odvijajo karaoke... Zabava traja vse do jutranjih ur. Ogledali smo si tudi slikovito Modro jamo z nenavadnim podvodnim rastlinskim svetom in neolitsko svetišče - prazgodovinski tempelj Hagar Qim. Nepozaben pa je tudi obisk filmske vasice Popeys Village (Popajeva vas - tu so snemali film).

Maltina sosednja otoka sta Comino in Gozo. Na Comino smo se peljali z ladjo, pravzaprav smo križarili in se nato kopali v eksotični Modri laguni. Na otok Gozo pa smo se odpeljali s trajektom, možno pa je na otok priti tudi s helikopterjem. Otok je izredno redko poseljen, ker je pretežno kamnit. Znan je predvsem po izdelavi čipk in prtov, ki jih dobiš po izredno ugodni ceni. Ogledali smo si tudi glavno mesto Victorija s Citadelo in votlino, kjer je boginja Calypso z ljubezenskimi čari sedem let zadrževala Odiseja. Otok pa nas je navdušil tudi z eno najlepših plaž Rambla Bay ter posebnostjo otoka Azur Window.

Polona Bajc

Z DRUŠTVOM TRILEK SKOZI LETO 1997 Z DRUŠTVOM TRILEK SKOZ LETO 1997

Člani društva Trilek smo tudi v letu, ki se izteka, pripravili naše že utečene aktivnosti. Nekatere bomo podrobneje, s sliko in besedo, predstavili tudi na straneh letošnjega *Colskega časnika*. Začenjamo na Policah...

KOŠNJA "PO STAREM"

Že se je bližal predzadnji teden v mesecu juliju. Košnja po vseh bližnjih kmetijah je bila večinoma že pospravljena, saj je bilo letos sena obilo, pa tudi vreme je nekako dovolilo, da smo pripravili dovolj kvalitetno krmo.

"Trilekaše" pa je čakalo še eno precej zanimivo in zahtevno opravilo, in sicer prikaz košnje po starem. Nekega dne me je kolega Max vprašal: "Ti, Poličar, kdaj bomo pa kosili?" Začuden sem ga pogledal, kam cilja z vprašanjem, saj smo vendar pri nas že vse predvideno spravili pod streho. Odgovor pa sem prav kamlu dobil, saj je bil dan predlog, da bi letos pokosili naš Rižemberk. Sprva sem bil malo zadržan, ker sem iz prejšnjega leta vedel, da nam sama košnja trave sploh ne dela problemov. Skrbelo me je predvsem spravilo sena. Glede na to, da smo vsega sposobni, smo se dogovorili, da bomo travo pokosili, potem pa skupno pograbili in seno tudi spravili na senik. Slišati je bilo, da bi se košnje radi udeležili tudi

nekateri starejši kosci, kar nas je zelo razveselilo.

"26. julija bomo kosili na Policah. S seboj prinesite sklepane kose s priborom za brušenje in ravnanje ter dobro voljo. Pridite ob pol petih. Vreme bo lepo." Tako se je glasil razglas.

Prvi je tisto jutro na Police prihrumel Tricikel, iz njega pa je stopil mož mladostnega videza z zavidljivimi leti. Iz tricikla je vzel koso, se zazrl v temno pobočje Rižemberka, odkimal z glavo in se nasmehnil. Že na obrazu sem mu zaznal, da komaj čaka, da bo njegova kosa zarezala v travo. Za njim je prav kmalu, kot nekdanj, peš, s kosami na ramenih, prišla k nam še ostala skupina koscev. Prizor, ki ga človek ne more pozabiti,

Nazdravili smo rojevajočemu se dnevu, ki pa je postajal vedno bolj temen, pa tudi prvi bliski so naznanjali bližajočo se nevihto. Že smo mislili, da se je Trileku "bog lepega vremena" zameril, saj je začelo močno deževati, pa na srečo samo kratek čas, v katerem smo mi mlajši kosci od starejših izvedeli marsikatero zanimivo

dogodivščino iz časov, ko so le-ti košnjo spravljali izključno ročno.

Nevihtha je počasi izgubljala svojo moč, nekateri "Trontlji" pa so že napovedovali smer, iz katere naj bi prišlo lepo vreme. To se je prav kmalu tudi zgodilo. Še preden se je pokazalo sonce, že je vsak kosci vzel orodje in se nezadržno pognal v reber pred seboj. Starejši in vsekakor bolj izkušeni kosci, so se lepo postavili v vrste, za njimi pa so nastajali veliki redni pokošene trave. Tudi mi smo se jim priključili in prav čudovito je bilo opazovati zadovoljstvo in vnemo vseh, saj takega prizora kmežkega opravila ne vidiš več. Kmalu je bilo slišati vriske, ki so odmevali daleč naokrog, pa tudi prva običajna žeja, predvsem iz mlajših vrst, je kmalu nastopila.

Vsi znojni smo prišli do polovice senožeti, se za čas ustavili, se odžejali, zapeli pesem in se nato drug za drugim spopadli še z drugo polovico. Brušenje kose, šumenje pokošene trave, zadihanost, zanimivi pogovori med kosci, brisanje potnih čel, pogledi na dolge redne za seboj, to so stvari, ki jih ne moreš več pozabiti. Prvi kosci so se že

*Žeja, žeja me muči...
J a n k o
demonstrira
pitje iz
barigle*

Delovni posvet ob "petju" osle

približevali vrhu senožeti in vsak, ki je prišel na vrh, je iz srca zavriskal, ocenil pokošeno površino, se malo odpočil in že smo se odpravili proti domačiji. Tam so nam pridne roke naših "pozadincev" že pripravile staro kmečko jed: polento s kislim mlekom, po običaju "vsi iz ene sklede". Zelo nam je teknilo. Ko smo se najedli, nam je stric Janez zaigral še na harmoniko, mi pa smo z vinom po grlih pridno izpirali delce polente in ocvirkov. čudna kombinacija, kaj ne?

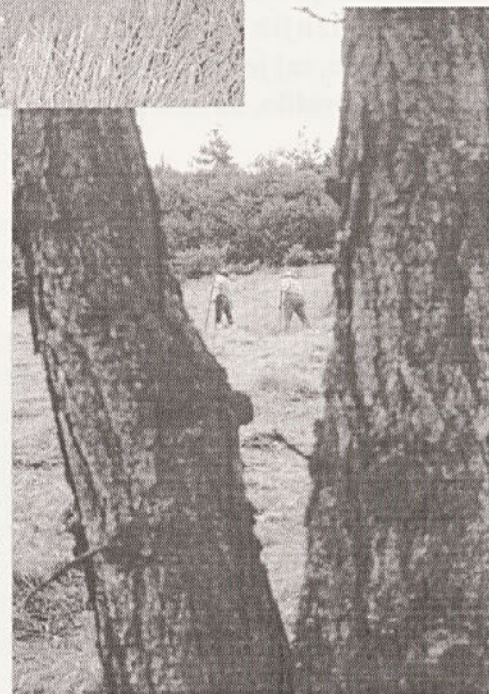
Naslednji dan smo začeli z grabljenjem in spravilom sena. Sreča, da nas je bilo veliko, saj smo vsi imeli polne roke dela, vendar pa smo vseeno seno pospravili na senik še pred dežjem.

Še enkrat bi se rad zahvalil v svojem imenu in imenu Trileka vsem, ki ste bili tistega poletnega dne na Rižemberku in s prikazom košnje "po starem", pričarali dogodek, ki se ga ne da pozabiti. Mislim, da bo lepo zapisan v zgodovino Cola in okolice.

Darjo Bajc

*Tako je v jutranjem
mraku svojo koso
nabrusil Janez Leban*

*Zanimiv
fotografski motiv
(Vse foto: Simon
Škvarč)*

PREIZKUSILI SMO NOVOST - SMUČARSKÉ SKOKE NA SENU

GORENJCI IMAJO PLANICO, MI IMAMO POLICE

Poletni večeri so ob lepem vremenu kot nalašč za piknike. Zanj smo se po opravljeni košnji na Policah odločili tudi člani društva Trilek.

Zbrali smo se vsi mlajši kosci, povabili smo tudi kelnarce, ekipo srečelova in vse, ki spadajo zraven. Ker smo se lansko leto malo uštelili s količino vina, smo se letos po tej plati dobro pripravili. Seveda niso manjkale niti mesne dobrote. Piknik je bil na na Policah za kozolcem, tako da nas slabo vreme ne bi moglo presenetiti. Sorazmerno z razgretim roštiljem smo se segrevali tudi mi, svoje je počasi dodala še "žlahtna kapljica". Na piknik ponavadi sodijo tudi zabavne igre. Lani smo tako imeli zanimivo nogometno tekmo. Police pa so poznavalec Trileka poznane po skokih, ki so se prvič odvijali po lanskem občnem zboru pod kozolcem

Ko se je že spustil mrak in so tla postala rosna je nekako padla ideja, da bi se bilo mogoče po Rižemberku spustiti s smučmi. Najbolj se je za idejo ogrel Brano in da si ne bi slučajno premislil, smo mu kar se da hitro priskrbeli smučke in pancarje. Nočnega smučanja željni Brano, ki sicer nosi čevlje številka 44, si je brez obotavljanja obul dve številki manjše pancarje in se s smučkami na hrbtno odpravil v Rižemberk. Ko smo se že malo spraševali, kam za hudiča se je skrila, se je med grmovjem hitro približala temna gmota. Ko je ta "gmota" prišla v dolino, smo ugotovili, da je to nočni smučar Brano. Še preden si je odpel smučke, je razložil, da so pogoji za smuko po pokošeni travi več kot idealni, ker pa je samo smučanje premalo "atraktivno", je nujno narediti skakalnico. Seveda smo takoj začeli z delom in kmalu napravili sodobno skakalnico z leseno odskočno mizo. Glavni konstruktor je bil Beno, ki je po tekmi vzel vse potrebne mere skakalnice. Prihodnje leto bo menda odskočna miza kar iz "rostfreja". Še dobro da imamo tudi reflektorje, tako da smo prizorišče dogajanja lahko tudi osvetlili. Za uradni začetek tekme sta poskrbela France in Janez. Ob tej priložnosti sta nam predstavila najnovejšo konfekcijo za prihajajočo sezono.

Tekma se je začela s poizkusno serijo, v kateri je nase opozoril veteran, češki tekmovalac Jožef - "Šujk". V sami tekmi je šlo dobesedno na nož. Daljave so bile izenačene, sodniško delo pa je avtoritativno opravil glavni sodnik Beno - "Mihelič". Znano je, da tekmovalci v boju za čimboljšo uvrstitev uporabljajo najmodernejše, čim lažje materiale. Najdlje pri tem pa je šel naš šef Janko, ki je celo pri cigaretah z običajnih "Marlboro" presedlal na

lažje "Marlboro light". Še največ nejasnosti je bilo morda pri pravilih. V naglici tekme je tako eden izmed tekmovalcev, ki se sicer ukvarja z elektrostoritvami, klasične skoke zamenjal z akrobatskimi. Gledalci so bili nad raznimi prevali in saltami sicer navdušeni, vendar se pri nordijskih skokih zaenkrat še vedno štejejo metri in ne umetniški vtis. Po končanih treh serijah je sledila slovesna razglasitev zmagovalcev. Najboljši so prejeli praktične nagrade. Skupni zmagovalac je tako postal Brane, znan tudi pod imenom "Premi", saj njegova pričeska močno spominja na dr. Drnovška, le da je Brane veliko bolj zgovoren kot Drnovšek. Po skokih je sledila še krajša nogometna tekma, ki pa je bila zaradi grobih "startov" preventivno prekinjena. Organizator namreč ni hotel ničesar tvegati, saj nas je v naslednjih dneh čakalo sedem nakladalk sena, ki smo ga zjutraj pokosili na Rižemberku.

Prihodnje leto naj bi se na novejši, še večji skakalnici odvijala še bolj zanimiva tekma z močno konkurenco. Govori se, naj bi velik del sredstev od izkupička Colske nedelje namenili za izgradnjo moderne letne skakalne naprave na Policah.

Iz "Zakopanov" Silvan Praček - Max

In tu so najboljši v značilni smučarski pozi

Peter Vidmar je v svoje skoke vnesel tudi elemente akrobacij

Skakalnico je preizkusil tudi avtor prispevka, znan tudi kot "nesramno dober Max"

(Vse foto: Simon Škvarč)

TRADICIONALNI IZLET DRUŠTVA TRILEK: MANGART, RAFTING, PLAVANJE, RADOVLJICA...

2679 M VISOKO NAD OBLAKI, BREZ MEJA

MOŠKA ZGODBA

Če se po Colu šušlja, da se odpravlja društvo Trilek na izlet, poizvedite, ali je morebiti še kaj prostora na avtobusu, da se nam pridružite. Že vnaprej vam je zagotovljeno, da boste preživeli lep dan, poln presenečenj.

Še posebej se veselim izletov, ko zvem, da se odpravljamo proti našim alpskim dolinam in dalje gor na vršace, ki jih obdajajo. To pot smo si zadali, da osvojimo Mangart, eno najvišjih in najmogočnejših gora v Julijcih.

Prvo soboto v septembru smo se zgodaj zjutraj zbirali pred Zadržnim domom. Kot vedno ob takih priložnostih, so bila garažna vrata pri predsedniku Jankotu že dvignjena. Tako smo se pred prihodom avtobusa lahko še enkrat "vpisali". Jutro je bilo po nočni nevihti precej hladno. Ugotovili smo, da človeku dobro dene, če se proti mrazu primerno "cepi". Ni bilo treba dolgo čakati na avtobus in zapustili smo spokojno spečo vas.

Tu pa se začne naša zgodba. Neprijazna megla, ki se je vlačila iz grape, nas je spremljala na poti po Soški dolini, tja do Kobarida. Jutro pa je vendarle, počasi, a vztrajno, izpodrivalo temo in trgalo meglo; obetal se je lep dan. Pred nami so se začeli risati obrisi vršacev na zahodu in mogočnih stolpov kaninskega pogorja na zahodu.

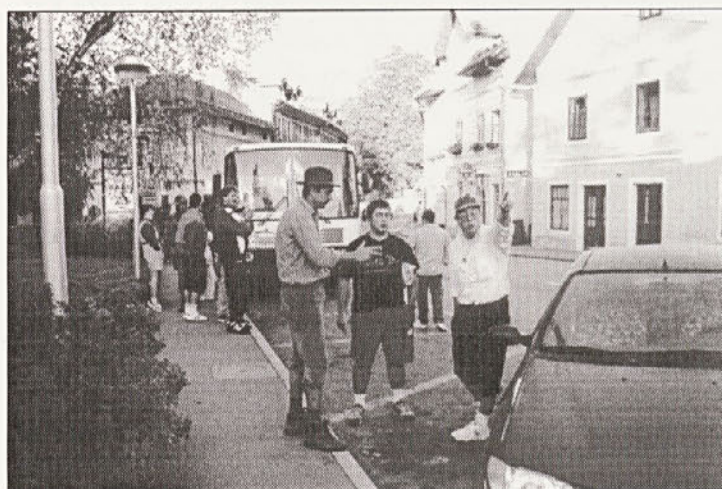
Prispeli smo do Bovca. Na kratkem postanku, ob kavi in pretegovanju zastanih sklepov, ob pogledu na Julijce, ki so se rojevali v čudovitem jutru, smo si bili vsi enotni: Mangart bo danes naš! Nadaljevali smo vožnjo po dolini Koritnice mimo znamenitih Kluž, do Loga pod Mangartom. Ta dolina je po zanimivostih in izjemni lepoti nekaj posebnega. Že na prejšnjih izletih smo se tu radi ustavljali in odkrivali čare teh krajev. Od Loga proti Predelu in naprej na Mangartsko sedlo se cesta strmo dviga. To, da je naš šofer Jež spravil avtobus po ozkih ridah nad dvatisoč metrov visko nad morje, lahko štejemo za pravi podvig. Na sedlu, kjer smo parkirali in raztovorili nahrbtnike, je bilo že veliko avtomobilov. Planinci in izletniki so bili raztreseni po celem pobočju. Najbolj zgodnje se je videlo že visoko v skalah. Brez obotavljanja smo z oprtanimi nahrbtniki krenili do vstopa v steno. Tu se pot razcepi v dve smeri, ki vodita na vrh. Razdelili smo se v dve skupini, naša se je odločila za slovensko, plezalno. Kmalu smo vstopili v strmo in na nekaterih mestih izpostavljeno grapo. Skala je bila mokra, na nekaterih delih

tudi zasnežena. Dohiteli smo večjo skupino planincev iz tujine. Da pa se ne bi v steni ovirali, smo si nekoliko odpočili in kot se za prave planince spodobi, družno zapeli *V hribih se dela dan*. Glas, ki je odmeval v skalovju, je bil tako mogočen, da je skupina, ki je šla pred nami zaustavila korak. Bili so tako presenečeni, da so na koncu zaploskali. V strmem bregu smo se hitro vzpenjali. Vsake toliko je bilo treba glavo umakniti v zaklon. Po zraku je namreč frčalo kamenje, ki so ga prožili planinci pred nami. Na najbolj izpostavljenih mestih smo si pomagali z jekleno vrvjo, ki je napeta v skali. Skozi škrbino smo se povzpeli na široko polico, odkoder se nam je odprl pogled daleč proti jugu. Do vrha ni bilo več daleč, pred nami je bil le še vzpon čez sleme.

Mangart nas je sprejel v vsem svojem sijaju; obsijan od sonca, odet v belo kapo. Trud in napor, ki smo ga vložili, da smo prilezli sem gor, je bil poplačan. Skupina, ki je izbrala drugo, lažjo smer, nas je pričakala na vrhu. Skupaj smo uživali v razgledu, ki ga ponuja Mangart. Na toplem soncu smo se lahko v miru odpočili in se okrepčali z dobrotami, ki nam jih v nahrbtnikih ni manjkalo. Potem smo spet zapeli, da je bilo vzdušje tudi svečano. Seveda je sledilo tudi obvezno fotografiranje.

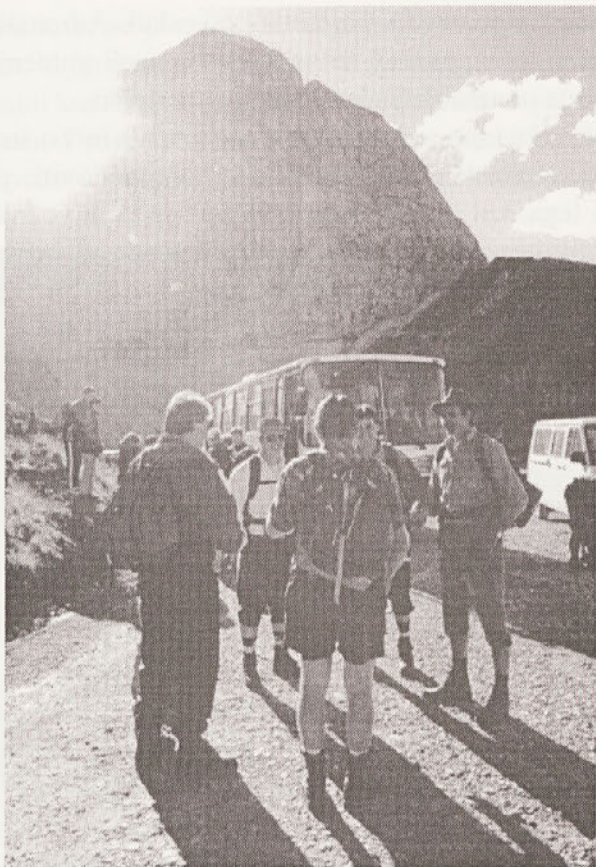
Počasi smo zapustili vrh in se spustili po italijanski strani, čez skalne plošče in melišča nazaj proti Mangartskemu sedlu. Zares uspešno turo smo brez kakršnihkoli poškodb in prask tako zaključili. Vsi zadovoljni smo se podali na avtobus. Pred nami so bila nova doživetja in presenečenja, ki pa spadajo v povsem novo zgodbo.

Peter Vidmar

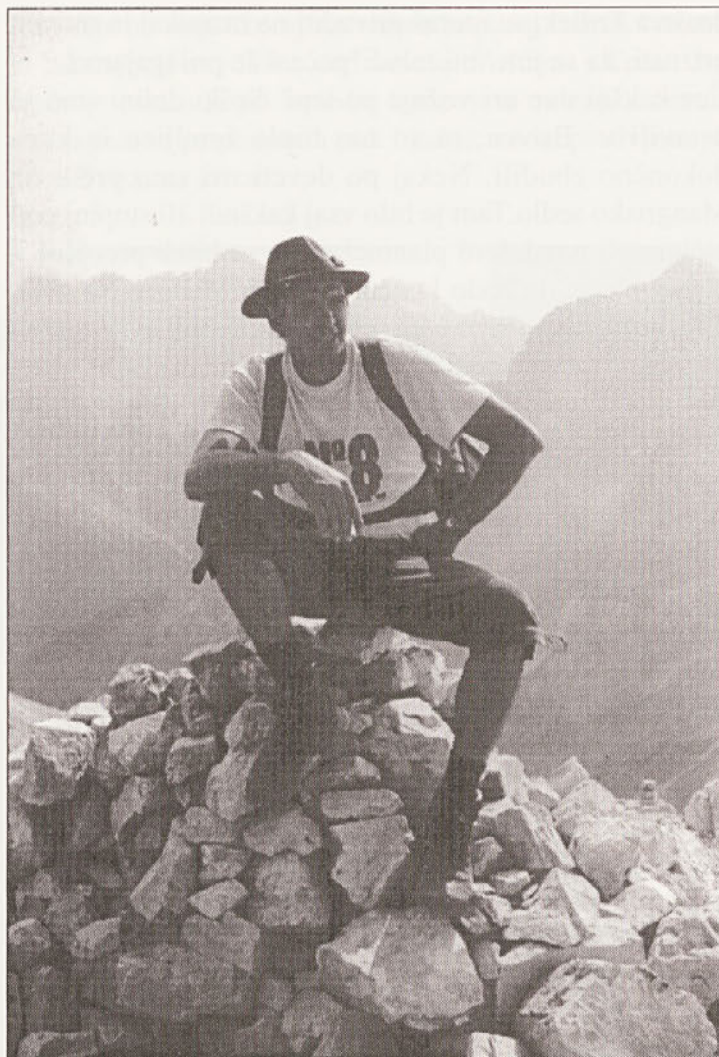

Zgodnje jutro v Bovcu. Pogled proti alpskim vršacem.

Šofer Jež je z avtobusom mojstrsko izpeljal vse serpentine in tu se je začel vzpon. Iza Mangarta v ozadju se dviga juranje sonce.

Da ne bo pomote - to ni Julius Kugy v mladih letih, ampak naš predsednik Janko (Vse foto: Simon Škvarč)

Kratek postanek. Koza je na fotografiji četrta z leve.

Mangart je naš, za Triglav pa se bomo še zmenili. Morda drugo leto...

HARMONIKA NAMESTO RAVE ŽURA

ŽENSKA ZGODBA

Kmalu po uspeli Colski nedelji smo se člani društva Trilek odpravili na težko prisluženi izlet. Čeprav je bilo že skoraj gotovo, da se gremo namakati k našim bivšim hrvaškim bratom in smo vsi že kupovali kopalke, so se "ta glavni" odločili za čisto drugačen program, mogoče celo bolj zanimiv kot prvi. Na sporedu je bil "zahteven" vzpon na Mangrt, za tiste, ki imamo radi vodo, pa rafting.

Najbolj pridni smo se točno ob 5. uri zbrali na avtobusni postaji, potem pa smo vsi zaspani in skoraj že zmrzli morali počakati še ostale zaspance, ki so se privlekli čez kakšne pol ure. Avtobus je bil nabasan z gojzerji in velikanskimi nahrbtniki; Maks, ki se očitno zaveda "navarnosti" vzpona srednje težke planinske poti, pa je s seboj vzel celo čelado!! Na avtobusni postaji je večina nadaljevala kruto prekinjeno spanje, čeprav je Joško že začel z vici. Kakorkoli, meni se je zdelo prezgodaj za Mujota in Hasota, vendar, če hočeš biti kos fantom iz

društva Trillek, se moraš privaditi na marsikaj in moram priznati, da se jim "mi mladi" počasi že prilagajamo.

Čez kakšni dve uri vožnje po lepi Soški dolini smo se ustavili v Bovcu; tu so nas tople žemljice in kava dokončno zbudili. Nekaj po deveti uri smo prišli na Mangrtsko sedlo. Tam je bilo vsaj kakšnih 10 stopinj pod ničlo, naši navdušeni planinci pa so se hiteli preobleč v kratke hlače, da bodo končno osvojili Mangrt. Ne vem, kako je s tem, pa že morajo imeti kakšno privat centralno podnebje, saj smo dekleta pod vsemi bundami zmrzovali. Potem pa so nas še spravili iz avtobusa in nas poslali na sprehod, češ, če smo že take reve, ker si ne upamo na Mangrt, naj bi se vsaj svežega zraka naužile.

Vzpon proti temu mogočnemu se je začel. Mangrt je tretja najvišja točka v Sloveniji. Svojo lepoto večkrat skriva v meglo, ta dan pa je bil drugačen, skorajda kristalno čist. Vendar pa je treba povedati, da niso vsi prišli na vrh. Tisti najbolj "zdrti" za ta izlet so se odločili, da nas počakajo kar pri koči, kjer pa je bilo prav tako veselo in glasno, kot na vrhu Mangrta. No, pa pustimo ta lenuhe in povejmo raje, kako je bilo z našim vzponom.

Prvi koraki so bili težki, a bliže kot smo bili vrhu, lažje je šlo. Max je s svojo družino krenil na težjo, slovensko stran, mi, malo manj izkušeni, pa smo se odločili kar za lažjo, italijansko stran. Tako smo se vsaj lahko pohvalili, da smo bili tudi pri naših sosedih. Po slabih dveh urah smo prispeli na zastavljeni cilj - vrh Mangrta. Petja in veselja ni primanjkovalo. Glasovi fantov iz društva so doneli daleč naokrog in to je bilo res posluha vredno, saj so se ostali obiskovalci čudili lepim glasovom. Kaj bi se ne, saj smo tudi dekleta malo potegnile z njimi, tako da so pesmi še lepše zadonele. Na vrhu gore, pa je, verjeli ali ne, najprej mogočno zadonela pesem *Slovenec sem* in celo tisti, ki so ostali pri koči, so jo menda slišali. Šele nato so privrela na dan vsa mogoča žganja in ostali "zdravilni napitki". Sledila je malica in fotografiranje, pa tudi žlahtne kapljice ni primanjkovalo. Bilo je tako veselo, da smo vsi pozabili na tisti obvezni krst, ki so nam ga že med potjo obljubljali. Nato pa je zadonela še zadnja pesem in pot navzdol se je začela. Med potjo smo se naužili svežega zraka in se tako z enim doživetjem več vrnili v dolino, nekateri prej nekateri kasneje, a pomembno je, da smo prišli. Tam so nas pričakovali ostali "lenuhi", ki so bili začuda zelo veselega vzdušja. Po enem "majhnem šnopčku", da se slučajno ne bi prehladili, smo šli nazaj v Bovec. Od tu pa nas je kakšna tretjina odšla na rafting.

Vsi tisti, ki so se prej tako hvalili s pogumom, so sedaj ostali lepo na suhem. Avtobus nas je pripeljal do starta, kjer smo se kar na avtobusu problemki v ustrezno opremo, z obveznimi varovalnimi čeladami. Ko se nam je posrečilo stlačiti v vso bojno opremo, smo bili pripravljeni, Nemci, ki so šli z nami, verjetno še niso videli podobnega pogleda kot takrat, ko smo Colčani, ki nam že po navavi vsako

poletja zmanjka voda, pogumno zaveslali. Adrenalin se nam je močno povečal, trdno smo se prijeli gumenjaka, saj je bila nevarnost padca v vodo zelo velika.

Raftinska tura se je vse prehitro končala in vsi smo se strinjali s tem, da bo to turo treba čimprej ponoviti; prvič zaradi tega, ker je bila to najbolj nora in cool vožnja, ki smo jo kdajkoli doživeli, drugič pa prav gotovo zaradi prikupnih vodičev, zaradi katerih bi tudi padec v vodo bil vreden.

Ko smo se posušili, smo odšli k ostalim, ki so nas čakali ob bazenu nedaleč stran, kjer so se tudi sami malo namakali. Prav gotovo so se tudi oni imeli fajn, čeprav so imeli le eno dekle s seboj. Kar nekam preveč hitro smo zapustili ta kraj in odšli naprej.

Šli smo čez Vršič proti Bledu, čeprav so nam ves dan obljubljali, da bomo zvečer šli na RAVE ŽUR, pa smo na koncu pristali na pravi kmečki veselici v Radovljici. Sicer pa; le kako drugače naj bi "ta pravi" Slovenci končali tako krasen dan?! Jasno je, da brez harmonike ne gre! Plesalo in pilo se je na veliko, a žal je bilo premalo plesalk, da bi lahko vsi plesali, zato so tisti "brezpogumni" večkrat morali v kot, kjer so cedili sline in nas le opazovali, kako so se nekateri mučili s to čudno zvrstjo plesa. Nekateri smo to zelo dobro izpljali, kako ne, ko pa smo imeli tako dobre učitelje, da so se Gorenjci kar umikali. Nekateri naši pa so iz obupa, ker se nikakor niso mogli naučiti "tlačiti zelja", odšli na avtobus, kjer so izkoristili trenutke tišine in malo zadremali.

Ko so se muzikantje utrudili, pa je Sandiju postalo mraz, ali nekaj podobnega, saj je začel siliti domov.

Na Col smo prišli zgodaj zjutraj, še po temi. Strinjali smo se, da je bil izlet lep in da je Gorenjska lepa dežela, ugotovili pa smo tudi, da je povsod lepo, a doma je najlepše. Seveda pa to ne pomeni, da se drugo leto ne bomo udeležili še kakšnega takšnega izleta. Še zdaleč ne, seveda, če nas bodo fantje iz društva Trillek hoteli vzeti s seboj.

Tanja Hladnik in Tadeja Tratnik

MRZLA SI, HČI PLANIN!

Kot ste lahko prebrali, je letošnji tradicionalni izlet članov društva Trilek vseboval planinarjenje, spust z raftom in celo plavanje. Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, da je bilo vmes tudi veliko smeha in zabave; po vtisih sodeč ni bilo prav nobenemu žal, da se je prvo septembersko soboto podal z nami. Celo šofer avtobusa, ki je bil v začetku nekoliko skeptičen, kako bomo izpeljali in vzdržali predvideni program, je bil v jutranjih urah ob povratku domov zadovoljen. Na srečo je bil pravočasno obveščen, da se lahko naš tokratni izlet zavleče vse do nedeljskega jutra.

Skupina, ki se je odločila za rafting, je preizkusila vse užitke, ki jih ponuja ta atraktivna športna zvrst. Seveda so na lastni koži občutili tudi to, kako "osvežilno" je plavanje po Soči. Drugi del izletnikov je del popoldneva izkoristil za kosilo v čezsoči, kjer so odkrili tudi manjši bazen.

Plavanje pa se je skoraj slabo končalo, saj lastnik bazena ni bil najbolj navdušen nad veselo družčino s Cola. Na srečo je ostalo le pri besedni izmenjavi mnenj, k čemur sta zagotovo pripomogla tudi hladna voda, predvsem pa pivo. Pivce za živce...

Na vrhu Mangarta je bilo več fantov, na raftingu po Soči pa je bilo razmerje 10:5 v korist deklet (Foto: Peter Vidmar)

• FOTOREPORTAŽE • FOTOREPORTAŽE • FOTOREPORTAŽE • FOTOREPORTAŽE •

Fotografija včasih pove več kot stotine besed. Nekaj zanimivih trenutkov iz življenja na Colu in v okolici v preteklem letu bomo predstavili prav s pogledom skozi fotografski objektiv.

COLSKA NEDELJA '97

NEDELJA, 22. JUNIJ

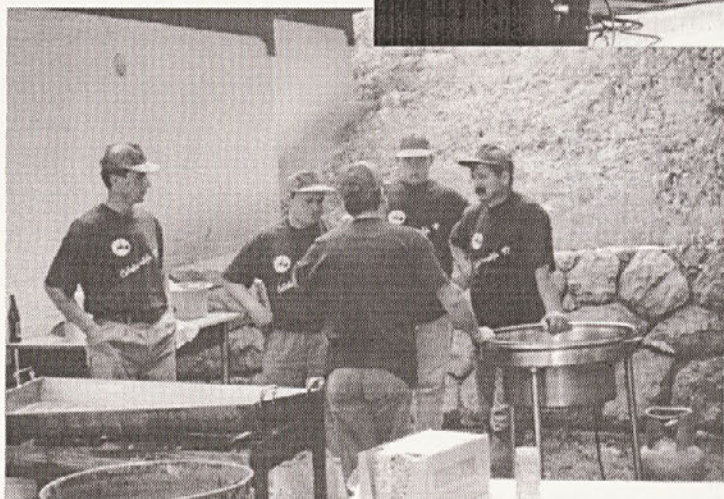
Preko tisoč gostov je letos zabavala skupina Gašperji.

Srečelov je bil tudi letos ena glavnih zanimivosti prireditve. Župnik Stanko Ipavec je kilogram sladoleda, ki ga je "priigral" na srečelovu, takoj razdelil med otroke.

Že drugič je bil gost Colske nedelje pevec Miran Rudan.

... pa še moški bojni posvet pred pričetkom dogajanja pred Zadržnim domom.

V pričakovanju gostov...

Morda bodo čez deset let oni prirejali Colsko nedeljo...
(Vse foto: Simon Škvarč)

VRTNA VESELICA

Ansambel Nanos in Bife 10 sta 3. avgusta pripravila vrtno veselico, na kateri je kot gostja nastopila Irena Vrčkovnik. Veselica pomeni dodatno popestritev poletnega dogajanja na Colu. Eden zanimivejših trenutkov je bil duet; skupaj z Ireno je zapel Silvo Tratnik.

Glede na napovedi, se nam prihodnje leto obeta tudi gasilska veselica. Poletje 1998 bo na Colu po tej plati očito zelo pestro...
(Foto: Simon Škvarč)

IZLET V PLANICO

Tudi letos nismo zamudili tradicionalnega vseslovenskega romanja v Planico. Na izlet pod Ponca smo se odpravili v soboto, 22. marca. V silni gneči okrog velikanke je skupinica izletnikov s Cola komaj našla dovolj prostora, da jih je fotograf ujel skupaj z letalnico v ozadju. Za dokaz in spomin.

Poleg "duhovne hrane", ki jo nudi ambient v dolini pod Poncami, je v Planici zelo pomembna tudi "tekoča hrana". Brez tekočih dobrot Planica ne bi bila več Planica. Tako pač je...

Kljub zgodnjem vstajanju in napornem dnevu se po zaključku prireditve na letalnici nikomur ne mudi domov. Izlet je potrebno izkoristiti do konca.

Tik pred prihodom domov, pri Metki v Črnem Vrhu, še zadnji postanek.

PS. Domov smo sicer prišli blatni in utrujeni, toda vsi živi in, no, ja - zdravi. Naj živi Planica!

(Vse foto: Simon Škvarč)

SMUČANJE (!?) NA KANINU

Hugo - smučar. Resnica!

Ko smo se v ponedeljek, 10. marca, v jutranjih urah odpravljali na smučanje na Kanin, je kazalo, da bomo lahko uživali v lepem in sončnem vremenu. Toda kmalu po tistem, ko smo se s kabinsko žičnico povzpeli na smučišče, se je začelo zapletati. Več kot 2000 metrov visoko nad morjem je namreč pihala dokaj močna burja in kmalu smo preko ozvočenja zaslišali sporočilo, da je smučanja za ta dan konec. čeprav se je, vsaj po naši oceni, burja kasneje nekoliko umirila, pa se je spust v dolino nadaljeval. Nekaj časa smo sicer vztrajali v koči na D postaji smučišča in upali, da bodo žičnice spet pognali, nazadnje pa smo le morali na žalostno pot v dolino.

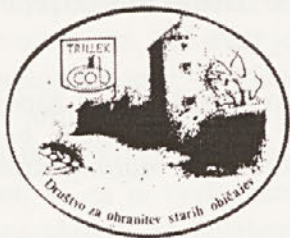
Naš šofer je upal, da se bomo odpravili razočarani hitro odpravili domov, vendar pa smo program izleta hitro prilagodili in se podali na krajši izlet po Zgornjesoški dolini. Kljub temu, da se je smučanje končalo, še preden se je sploh začelo, je bilo sončno zgodnjepopoludne zanimivo in predvsem zabavno. Sredi vasi Trenta smo uprizorili pravo borzo vicev in takšnih in drugačnih (resničnih!?) zgodbic. Povratek domov je bil šele v poznih večernih urah. Ja, morda bi se vrnilo celo prej, če bi se izlet odvijal po prvotnem scenariju. Bo pa drugo leto boljše...

(Sandi Škvarč, foto Silvan Praček - Max)

MIKLAVŽ

Na predvečer praznika svetega Miklavža, v petek, 5. decembra, je bilo hladno in vetrovno vreme. Toda Miklavža in njegovega spremstva to ni motilo in spet se je podal po svoji običajni poti po Colu. Utrinek je z Malega Polja.

Miklavž nam "z ognjeno vodo" v roki vošči vse najlepše v novem letu. Hkrati se zahvaljuje Tanji Lemut, ki mu je posebej za pot po Colu sešila novo, toplo obleko.

(Foto: Simon Škvarč)

No, ali sta bila kaj pridna?

KRATEK SKOK V ZGODOVINO COLSKE GARTROŽE

Tudi v letošnji izdaji Colskega časnika, smo se spomnili nekaj okroglih jubilejev in zanimivih dogodkov, ki so zaznamovali naše delovanje. Na kratko bomo preleteli tudi imena vseh dosedanjih dobitnikov Colske gartrože in Colskega trna

Začeli smo leta 1986, ko je ANTONU TRATNIKU pripadla čast, da je prvi prejel to priznanje. Prisluzil si ga je z neverjetno energijo in zagnanostjo, s katero se je lotil in tudi uspešno izpeljal projekt gradnje novega igrišča. To leto smo podelili tudi Colski trn, ki pa je bil bolj šaljivega značaja, prejela ga je KRAJEVNA SKUPNOST za neuspešno iskanje (vrtanje) vode. In tu velja omeniti še en okrogel jubilej - po desetih letih je krajevna skupnost spet iskala in tokrat tudi "izvrtala" vodo.

Colsko gartrožo za leto 1987 je ob zaključku mandata prejel predsednik krajevne skupnosti Col IVAN ŠKVARČ. Za uspešno vodenju krajevne skupnosti, kot smo suhoparno navedli v obrazložitvi.

Negativno pa so presenetili colski mladinci, saj je v tem letu delovanje ZSMS povsem zamrlo. Danes na vse skupaj gledamo drugače, takrat pa smo mladini (sami sebi ?!) podelili Colski trn.

Leto 1988 je proslavilo colski zbor in zborovodjo IVANA TROŠTA, ki je požel veliko ugodnih kritik, katerim smo dodali še naše priznanje.

Tudi to leto je Colski trn zbedel mlade Colčane, tokrat MLADINSKO EKIPO RK Col, ki je prenehala z igranjem in tako napovedala žalosten konec rokometna na Colu.

Tudi naslednje leto 1989 je Colska gartroža pristala pri glasbenikih. Podelili smo jo ANSAMBLU BRATOV BENČINA in v obrazložitvi med drugim zapisali, da jih nagradujemo za ohranjanje bogate glasbene tradicije.

Colski trn je tokrat romal prek meja naše krajevne skupnosti in sicer KMETIJSKI ZADRUGI VIPAVA - za zanemarjen objekt pri Zadrugnem domu. Zanimivo je, da del tega objekta šele v letošnjem letu dobiva lepšo podobo.

Naš nagrajenec za leto 1990 je postal dr. FRANC KOREN. Za pristnost in domačnost, ki jo izžareva pri svojem delu in za požrtvovalnost, s katero se loteva mnogih aktivnosti na vasi, smo takrat povedali v obrazložitvi.

S Colskim trnom smo v tem letu obdarili kar IZVRŠNI SVET OBČINE AJDOVŠČINA. Zamerili so se nam, ker so dopustil, da smo izgubili televizijski signal s Planine, še bolj pa zato, ker so hoteli "mimo nas" zgraditi vojaške objekte v Dolarski dolini.

Pri nastajanju Colskega časnika nam je bil v veliko pomoč FRANC ČERNIGOJ, ki nam je pokazal tudi pot do boljšega poznavanja naše vasi, naših odnosov in ohranjanja bogatega ljudskega izročila. Zapisali smo, da smo zahvalo zanj nosili kar nekaj časa v sebi, leta 1991

pa smo mu potem podelili Colsko gartrožo.

Naš Trn je v tem letu začel usihati. Namenili smo ga sicer JUGOSLOVANSKI ARMADI in v obrazložitvi zapisali, da so bili vsi ostali negativni dogodki globoko v senci agresije na Slovenijo, podelili pa ga iz razumljivih razlogov nismo.

Leta 1992 smo Colski trn dokončno ukinili. Imeli smo sicer nekaj prebliskov, vendar smo ugotovili, da ta "nagrada" zaradi različnih vzrokov iz leta v leto bolj izgublja na pomenu. Poleg tega pa smo ugotovili, da v letu 1992 pravzaprav nimamo pravega razloga, da bi nekoga zbodli.

Kjer govorijo dela, besede niso potrebne. S to mislijo smo Colsko gartrožo za leto 1992 predali predsedniku KS Col SILVESTRU PELJHANU. Svojega dela na čelu krajevne skupnosti se je lotil z neverjetno energijo in rezultati niso izostali.

Naslednje leto smo Colsko gartrožo podelili za zasluge na športnem področju. Za odlično organizacijo in vodenje del pri gradnji balinišča in za izvedbo zamisli o ustanovitvi balinarskega kluba Col smo našo nagrado ZA LETO 1993 podelili SILVU TRATNIKU. *Tudi najbolj skeptične je uspel prepričati, da gre za resno zadevo*, smo še zapisali v obrazložitvi. Čeprav smo trn ukinili že leto prej, smo v Colskem časniku omenili, da pač ni pravega razloga, da v nekoga naperimo njegove bodice. Nismo pa pozabili zapisati, da ga še vedno skrbno zalivamo in negujemo, tako da bo, ko bo to potrebno, pripravljen.

Krog kandidatov za podelitev Colske gartrože se neusmiljeno oža, smo zapisali leta 1994. Takoj pa smo dodali, da to ne pomeni, da je priznanje iz leta v leto manj vredno. Tudi SREČKO PRAČEK, ki je postal dobitnik gartrože za leto 1994, se je lahko s svojo aktivnostjo v gasilskem društvu, kjer je posebej skrbel za opremo in podmladek, postavil ob bok ostalim dobitnikom. V obrazložitvi seveda nismo mogli mimo njegovih kuharskih sposobnosti in še posebej mimo njegovih dobrot z raznja.

Pred enim letom smo naše priznanje podelili človeku, ki z vsestransko pomočjo našemu društvu posredno skrbi tudi za razvoj celega Cola. Pomaga tudi športnikom, sicer pa dobitnik Colske gartrože za leto 1995 JOŽE TRATNIK z osebjem svoje gostilne skrbi za odlično promocijo našega kraja.

Colska gartroža za leto 1996 je prejel župnik STANKO IPAVEC. *Za zasluge na duhovnem in gospodarskem področju in v vzpodbudo za naprej*, smo zapisali v obrazložitvi.

Tako, to je kratek pregled dosedanjih dobitnikov Colske gartrože. Doslej smo jo podelili enajstkrat. Upamo, da bomo imeli tudi v prihodnjih letih razloge, da bomo prizadevne in zaslužne krajanje osrečili z našim priznanjem. Colski trn je "osrečil" le pet dobitnikov, z bodicami smo prenehali leta 1990. Morda ga bomo nekoč spet oživili...

Sandi Škvarč

KRONIKA COLSKIH DOGODKOV ZA LETO 1997

Začetek je vedno težak. To velja tudi za kroniko. Ko pa beseda steče potem se je ponavadi težko ustaviti. Najtežje pa je seveda iz množice novic, informacij, zaupnih podatkov in ugibanj sestaviti berljivo vsebino, ki se ponša z zvanečim imenom Kronika colskih dogodkov.

Začnimo z januarjem. Zima je v tem mesecu pokazala zobe, narava se je odela v led. Mraz je prinesel zanimive nevšečnosti, ponagajal pa je tudi krajevni skupnosti in pošti. Kako? V severnem traktu Zadružnega doma, kjer ima naša oblast lično urejeno sobo, je zaradi mrazu počila cev. Voda je odtekla v pritličje, kjer domuje urad colske pošte in neljuba poplava je bila tu. Beseda poplava se seveda ne ujema najbolj s problemi z vodooskrbo v naši vasi, ampak zgodilo se je, kar se je. Sicer pa, prav jim bodi, poštarjem, zakaj so pa podrli peč. Kazen je prišla od zgoraj...

Februar bo ostal v spominu po prireditvi na Tomaževi štali v Orešju. člani društva Trilek, na čelu z novopečenim ovčerejcem, so pripravili predstavitev kisa, ki bi rad bil vino. Žur je uspel, celo tako, da je najpopularnejši slovenski fotoreporter, Joco Žnidaršič raje ostal na Tomaževi štali, kot da bi odšel na otvoritev razstave svojih fotografij. V tem mesecu pa v Orešju ni teklo le vino, ampak še pomembnejša dobrina - voda. Vrtina v Pruhtu je bila končno ukročena in urejena tako, da je začela služiti svojemu namenu. Sploh pa je tekočina čez in čez zaznamovala drugi mesec letošnjega leta. V februarju je namreč zborovodja Razpotja srečal - Abrahama. Seveda na priložnostnem srečanju ni manjkalo tekočih dobrot, brez katerih je žur praktično nesmiseln, če ne nemogoč. V mesecu marcu so se nekatere aktivnosti prenesle izven meja naše krajevne skupnosti. Skupina ljubiteljev belih strmin se je ponedeljkega jutra odpravila na Kanin. Izkazalo se je, da je bil to le prijeten izlet z gondolo na pogorje Kanina in kmalu zatem spet nazaj v dolino; smučanja je bilo zaradi burje le za vzorec. Ampak izlet se zaradi tega ni predčasno končal, vrnitev domov je bila ob predvideni večerni uri. Več sreče je bilo z novim izletom, tokrat na gorenjski konec - v Planico. Nanj so se colski romarji dobro pripravili in minil je praktično brez zapletov, če odštejemo nekaj kilogramov pristnega blata iz doline pod Poncami, ki ga je vsak tako ali drugače prinesel domov. Poleg skokov in poletov, je bila glavna tema romanja v Planico tudi tokrat uničevanje vseh vrst alkoholnih pripravkov. Podobne naloge so se lotili tudi naši pevci na letošnji Primorski poje. Nastopili so v Košani in spet poželi pohvale. Dva izmed pevcev sta se odločila, da poleg glasovnih, preizkusita še kondicijske sposobnosti in sta se predčasno peš odpravila proti domu. Ko ju je dohitel avtobus se je izpolnil pregovor, ki pravi:

Bolje se je slabo peljat, kot dobro hodit.

Aprila se je povečala intenzivnost del na prostem. Novo podobo je začela dobivati vzpetina na Žerivše, kjer je najprej nastal golosek. Kmalu je na vrhu hriba zrasel kovinski stolp za antene, ki pa tudi ob zaključku leta kaže prav takšno podobo kot takrat. Anten, ki bi do naših televizorjev prinesle brezhibno tv sliko, pa še plačano povrh vsega, zaenkrat še ni. Televizijci so pač Colčane še enkrat več nategnili. Ob balinišču je aprila zrasla tribuna za gledalce. Naša balinarska ekipa se je preselila v višji rang tekmovanja in temu primerno se je povečalo tudi zanimanje za to igro. Toda glede na zadnji trend v balinarskem klubu, bo tribuna služila predvsem domačim balinarjem, da bodo lahko navijali za uvožene igralce, ki branijo barve colskega balinanja.

Skoraj vsak mesec v iztekajočem letu se je nekaj dogajalo s pevci iz Razpotja, glavna stvar pa se je zgodila v maju. Takrat so namreč svečano obeležili 40 - letnico zboru. Dogodek bi lahko poimenovali tudi Vrnitev odpisanih, saj so v zboru spet zapeli starejši pevci, katerim je zob časa pred leti onemogočil nadaljevanje zborovske kariere. Do pomembne pridobitve so prišli gasilci. Uredili so podzemlje pod gasilskim domom, v novih prostorih pa bodo garderobe in še kaj. Ampak najprej je bilo potrebno iz te kleti izvleči goro odpadkov, ki jih je tja metal Trilek, vse od druge svetovne vojne dalje. Ampak pustimo to, colski gasilski dom je sedaj skoraj tak kot vsi ostali, z eno razliko. Drugod se gasilci ob intervenciji po železnem drogu spustijo v garažo, pri nas pa bodo morali iz garderobe po železnem drogu priplezati.

Verjetno se že ponavljamo, toda spet bomo zapisali, da je vsako leto glavni dogodek v juniju, tradicionalna Colská nedelja. Letos je bilo vendarle nekoliko drugače, kot prejšnja leta. Pri končnem izkupičku, nam je končno pomagala višja sila. Sredi večera se je namreč usula ploha in v zavarovalniški epruvetki se je nabralo nekaj dragocenih milimetrov dežja in v naslednjih dneh smo praktično vsako kapljico vode dobro vnovčili. Ni kaj, voda je na Colu zelo dragocena. Tudi letošnje colsko nedeljo je nekoliko ogrozilo podzemlje Zadružnega doma, ki je sredi popoldneva začelo bruhati organske odpadke. Na srečo je v Trileku krajevni minister za komunalo, tako da je hitro stekla reševalna akcija. Posebne težave pa so imeli člani Trofenfeld jazz banda. Sredi nastopa so jim zatajile aparature. Naslov pesmi, ki so jo predstavili bi se glede na nastale težave lahko glasil nekoliko drugače in sicer: Izdali me prijatelj, izdao me brat, zajebala me tehnika...

Prav nobenih težav pa niso imeli člani ansambla Gašperji z gorenjske, ki so se izkazali z odličnim nastopom. Z

nami so bili tudi po koncu prireditve in na žuru v gasilskem domu vzdržali do ponedeljkevega jutra. Očitno Gorenjci niso mogli iz svoje kože in so hoteli do konca izkoristiti brezplačno ponudbo pijače in hrane.

Naslednji dan je bilo pred Zadržnim domom zelo živahno. Organizatorji so pospravljali ostanke veselice, buldožer pa ostanke podrtije, ki je bila nekoč Kmetijska zadruga. Oboji so bili uspešni in v življenje na Colu se je kmalu naselilo običajno poletno mrtvilo. No, seveda ne smemo prezreti košnje, balinanja, košarke in ostalih poletnih opravil, ki poskrbijo, da se prebivalci colske planote ne opustijo preveč.

Vsem tem aktivnostim, so na Policah dodali zanimivo popestritev. Po tradicionalni ročni košnji, ki je letos potekala na pobočju Rižemberka, je prišlo do zgodovinskega dogodka, ki bo morda spet ponesel ime Cola v svet. Ampak najprej kakšen stavek o košnji, ki jo je v začetku krojilo vreme, v nadaljevanju pa prevelika količina sena, ki ga je bilo seveda potrebno tudi spraviti. Spravljanje sena je padlo v glavnem na rame gospodarja, delomrzneži iz Trileka so našli primerne izgovore, da jim ni bilo potrebno več v strmo pobočje Rižemberka.

Ampak vrnimo se raje na sobotni večer po košnji, ko se je na Policah odvijal piknik. Prijeten večerni hlad, podkrepjen z dobrotami z ražnja in rostfraj cisterne je pripeljal na zanimivo idejo, da bi poskusili s skoki na senu. Ideja je padla na plodna tla, kot se temu reče in kmalu je bila skakalnica pripravljena, reflektorji so osvetlili prizorišče in poliški orli so se podali na zaletišče. Skoki so sicer bolj spominjali na prve poskuse človeka, da bi letel po zraku, toda naši Ikarji so bili pogumni in so v skoke kmalu vnesli elemente akrobatike in celo gimnastike. Vse se je končalo brez poškodb, s podelitvijo pokalov najboljšim. S tem pa dogajanja na Policah še ni bilo konec. Po pristnem slovenskem športu je sledil še preizkus v balkanskem športu - nogometu. Tu je šlo seveda na nož in v balkanski maniri je kmalu sledila prekinitev, podkrepjena z izrazoslovjem v jeziku nekdanjega "bratstva i jedinstva".

V prvih dneh avgusta je Colska nedelja dobila konkurenco - vrtno veselico. Številni obiskovalci so dokazali, da žurov ni nikoli premalo in morda je bilo letošnje poletje vzpodbuda še za koga. člani Trileka so bili na placu pred Zadržnim domom častni gostje, imeli so svojo mizo. Kljub temu, da je bilo druženje namenjeno predvsem zabavi, pa se je pri mizi s člani Trileka vršil odkup trave. Letošnja žetev je bila menda kar obilna in colski najstniki si veselo manejo roke... Avgust je tudi mesec, ko si večina delovnih ljudi vzame čas za dopust. Tudi Colčani se ponavadi odpravimo proti morju, tisti z Obale pa ponavadi silijo bolj na hladno, v notranjost Slovenije. Naši kraji so letos gostili pomembnega gosta. V mir in samoto Kanjega Dola se je namreč na dopust odpravil koprski škof Pirih.

Seveda pa tako visok obisk ne more ostati skrit in gospod škof je moral sprejeti veliko avdienc. Ni kaj, poslanstvo traja 24 ur dnevno, 365 dni na leto. V hribe so se letos družno podali tudi colski farani. Na pogorju colskega očaka Križne gore, na Špiku, je bila sredi avgusta blagoslovitev križa, ki so ga tja postavili lovci.

Colskim novograditeljem pa očitno ne manjka denarja. Sredi najhujše gradnje, so se namreč odločili za piknik.

V začetku septembra so po krajšem poletnem zatišju na sceno spet stopili člani Trileka. Odpravili so se na izlet v Posočje in naprej proti Alpam. Povzpeli so se na Mangart, se spustili po ledeno mrzli Soči, plavali v bazenu, nazadnje pa obiskali še govejo veselico v Radovljici. Zanimivo je, da si izleta v Alpe letos niso omislili v Razpotju. Očitno so bile lanskoletne težave nekaterih prehudo svarilo. So se pa zato naši pevci preusmerili v drugo smer. Prihodnje leto željo namreč osvojiti Kanado, v ta namen so se sredi oktobra podali na nastop na ajdovsko letališče. Želijo se namreč privaditi na bližino letal, da ne bi prišlo v usodnem trenutku do novih težav. Seveda je treba začeti pri najmanjših zračnih plovilih, šele potem pridejo na vrsta ta - velika. V oktobru so Colčani zadali vinogradnikom iz Doline nov udarec. Izšla je zgibanka, v kateri je Troštova dišečka tudi uradno potrjena za drugo najstarejšo trto v Sloveniji.

Oktober sicer imenujejo tudi vinotok, za Col pa bi v povezavi s tem mesecem morali najti kakšno asociacijo z vodo. Spet je namreč nastopila težava z vodooskrbo in odvijal se je prevoz vode iz Doline. Težave so se tudi tokrat, kot že tolikokrat doslej rešile po naravni poti - začelo je deževati. Ampak v novembru so bile posvetne stvari spet v drugem planu. Začeli smo se ukvarjati z duhovno hrano, ki so nam jo prek medijev pošiljali kandidati za predsednika. Sicer pa se ni zgodilo nič presenetljivo novega, Colčani smo, kot ponavadi, spet udarili mimo, saj zmagovalec na Colu ni postal tudi zmagovalec na državnem nivoju. Mimo in sicer v desno so udarili tudi colski pevci, ki so na predvolilnem shodu pomagali Berniku. Ni mu dosti pomagalo! Seveda pa si na Colu z volitvami nismo pretirano belili glave, kajti za nas je bilo pomembno glasovanje o novem samoprispevku. Ta je uspel in ob tem je nastala zanimiva anekdota. Ko so člani volilne komisije hiteli poročati izide glasovanja materi županji, so jo seveda razveselili s podatkom, da je referendum uspel: "Proti je glasovalo le nekaj čez sto krajanov, kaj hočete še več," so jo pobarali. "Njihova imena!" se je menda glasil odgovor. Seveda informacija ni potrjena.

V novembru se je spet začela torkova večerna rekreacija na ajdovskih Policah, ki pa je kmalu zahtevala prve žrtve. Leta so očitno opravila svoje, saj so začele pokati kosti in zglobi in namesto rekreacije se za nesrečnike sedaj odvija rehabilitacija. Upamo, da se trend ne bo nadaljeval.

V decembru se je pojavila nova modna muha politikov, imenovana lustracija. Spet je bilo vse na nogah, Slovenci smo se spet začeli deliti na rdeče in malo manj rdeče, na koncu pa je očitno prevladala pamet. Toda neke vrste lustracija se je začela v iztekajočem se letu dogajati v Alpini. Veteranke v tem poslu so postale tehnološki višek. Tako uradno. Neuradno pa smo izvedeli, da je v Alpini zapihal nov veter.

Ko se je v prvih dneh decembra na Col spet pripeljal Miklavž, so se že začele priprave na slovo od leta 1997. Nekako v tem obdobju piko na "i" svojemu letošnjemu

delovanju postavljamo tudi agentje kronike. Ne bomo dolgovezili z dolgimi in suhoparnimi zaključki. Ob vseh lepih željah, ki jih boste slišali ob prehodu iz starega v novo leto, vam priporočamo tudi zvrhano mero opreznosti, da se z nepredvidenimi in neobičajnimi zadevami ne boste znašli na straneh kronike. Če pa želite prav to, ste seveda prisrčno dobrodošli. Pa še droben nasvet. Kaj mora človek storiti, da dočaka visoko starost? Paziti mora, da prej ne umre. Pazite torej nase in nasvidenje v nedeljo 27. decembra prihodnje leto.

Agencija kronike

Dolgo so bili agentje Kronike v popolni ilegali, letos pa smo se odločili, da jih predstavimo našim bralcem. Dežurni fotograf jih je ujel na sestanku in sicer v trenutku, ko so nazdravljali ob kompeltiranju letošnje Kronike. Pazimo se, tudi prihodnje leto bodo med nami! (foto N.N.)

GUGLANJE PO COLU

Predsednik Janc je obljubil, da bo prispeval svoj prvi članek za Colski časnik takoj, ko bodo izumili računalnik, ki bo bral misli.

ŠIFRA: Zemljo, diži se, da legnem!

Voda iz doline na Col še ni pritekla, zaenkrat se še vozi. Zakaj pa jo plačujemo, če jo vračamo po naravni poti?

ŠIFRA: Kanalizacija je speljana v dolino

Edini colski igralničar, ki se vse bolj preusmerja v ovčerejo ima kadrovske težave

ŠIFRA: Priložnostni pastir Janez je dal odpoved

Ovce so že dvakrat izvedle poskus pobega. Proti Višnjam so jo ubrale po trasi Rimske ceste

ŠIFRA: Jabolko ne pade daleč od drevesa

Colska nedelja je letos dobil konkurenco v Vrtni veselici

ŠIFRA: Pogrešamo gasilsko veselico

Colska nedelja je letos uspela v vseh pogledih. Je namreč tudi deževalo.

ŠIFRA: Še na mnoga leta, Zavarovalnica Triglav!

Člani društva Trilek bodo zaključna dela na objektu ob telefonski centrali izvedli v soboto

ŠIFRA: Katerega leta?

Za fizična dela so člani društva Trilek bolj levi

ŠIFRA: Za politična dela pa so levi in desni.

Pevci se letos niso povzpeli na Triglav

ŠIFRA: Lanskoletne želodčne težave so bili zadostno svarilo.

Popravni izpit je uspel "organu" iz Malega polja

ŠIFRA: Na Triglav se je podal v dvoje

Letos nismo izvedli podoknice.

ŠIFRA: Ali bosta prihodnje leto kar dve?

Zelo slovenski (političen) vic

Janez Janša gre mimo znamenja s križanim in vzklikne: "Naj živi Kučan!"

To vidi Kučan in ga poduči: "Tako bi lahko rekel, če bi na križu visel jaz".

"Ne", odvrne Janša, "takrat bi vzkliknil: Hvaljen Jezus"

*****

Zelo življenski vic

Prijateljici modrujeta: Moške lahko primerjamo s časopisom

Kako?

Od 20 do 30 let je dnevnik, od 30 do 40 let je tednik, od 40 do 50 let je štirinajstdnevnik, od 50 do 60 let je mesečnik, po 60 letu pa le še posebne izdaje...

*****

Kakšna je razlika med bliskom in električno energijo? Blisk je zastoj, elektriko pa moramo plačati

Pa še colska variacija na to temo

Kakšna je razlika med dežjem in vodo

Dež pada od zgoraj, vodo pa vozimo na Col od spodaj

*****

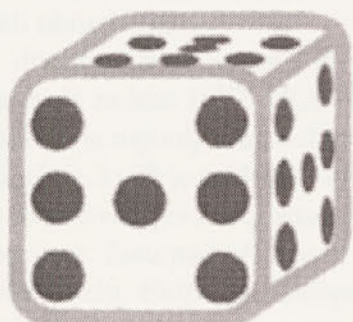
Pa še pristen colski vic za konec

Preide predsednik Trileka k ...

... žal, ni časa za nadaljevanje. Mudi se nam v tiskarno in prav na tem mestu postavljamo zadnjo piko v letošnjem Colskem časniku. Pika.

REKLAME REKLAME REKLAME REKLAME REKLAME REKLAME REKLAME REKLAME

servisiranje, trgovina, storitve,
avtoprevoznništvo

MA.RO.MA. d.o.o.

COL 83, Tel.: 065/68-382

TRGOVINA "DOM"

COL 78, Tel.: 065/68-420

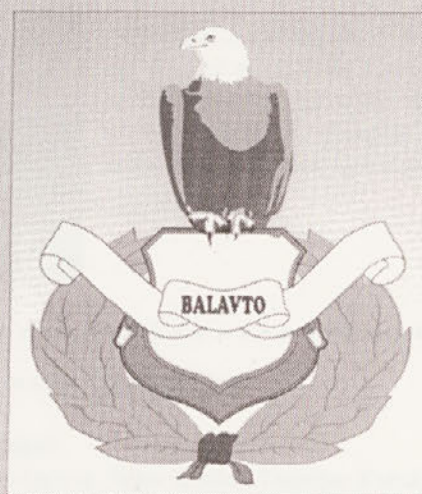

Col 77 a, 65273 Col

 065 68-320

Domači tel.: 065 68047

SREČNO NOVO LETO 1998

vam želi

BALAVTO

Tovarniška 6, Ajdovščina

COL

KRAJ NA PREHODU v Vipavsko dolino

V Vipavsko dolino vodijo poti iz več smeri. Če se boste podali vanjo po cesti iz Črnega Vrha, vas bo tik pred spustom v dolino pričakal Col. Kraj leži na obrobju Trnavske planote, s hrbtom naslonjen na njene hribe, s pogledom pa uprtim na Vipavsko dolino in čez Kras naprej na Tržaški zaliv. Zaradi svoje lege je bil nekdaj pomembna vojaška postojanka, saj je vsak, ki je hotel priti iz Vipavske doline v notranjost ali obratno, moral obvladovati ozke prehode na Colu. Skozi kraj je vodila tudi rimska cesta, na strmi skali nad njo pa je stala utrdba Šance.

Col je bil zaradi ozkega prehoda idealen kraj za pobiranje cestnih prispevkov in iz besede Zoll (carina) izvira tudi današnje ime kraja.

Kraj se še danes ponaša z bogato kulturno dejavnostjo.

Pevci moškega pevskega zbora Razpotje pejejo že štirideset let, pri zapisovanju ljudskega izročila je zelo dejavna osnovna šola Col. Gonilna sila je pisatelj Franc Černigoj, ki je uspel s šolskim glasilom Javorov list skupaj s prizadevnimi učenci in krajani ohraniti ter obuditi ljudsko izročilo. Del tega gradi-va je že izšlo v dveh knjigah: Javorov hudič ter Nace ima dolge tace. Učenci in učitelji osnovne šole pa so v slovenskem in tujem prostoru poznani tudi po odličnih likovnih izdelkih. Kot povezovalni člen deluje v kraju društvo Trilek, ki organizira številne prireditve in tako širi sloves Cola tudi danes.

Prebivalci Cola se lahko pohvalijo z drugo najstarejšo trto v Sloveniji. 200 let stara dišečka, tako se imenuje sorta, še vedno rodi kakih 50 kilogramov grozdja. Društvo Trilek je v letu 1997 organiziralo predstavitev letnika 1995, ko so pridelali 30 litrov kakovostnega vina. Vino so napolnili v lične steklenice po 0,375 litra.

Na Colu si lahko ogledate ostanke gradu Trilek ali se odločite za potep in ogled okoliških krajev: Vodice, Podkraja, Malega Polja, soteske Bela s slapom Sapotnik, Sanaborja z znamenito cerkvico, Križno Goro z ledenicami ter drugih, turistom še nepoznanih lepote.

Od tu se lahko odpravite po stari rimski cesti do Hrušice ali na Goro ali pa se v nekaj minutah spustite v Vipavsko dolino.

Društvo Trilek
g. Trošt Lucijan
Col 51, 5270 Ajdovščina
tel: 065-68 039

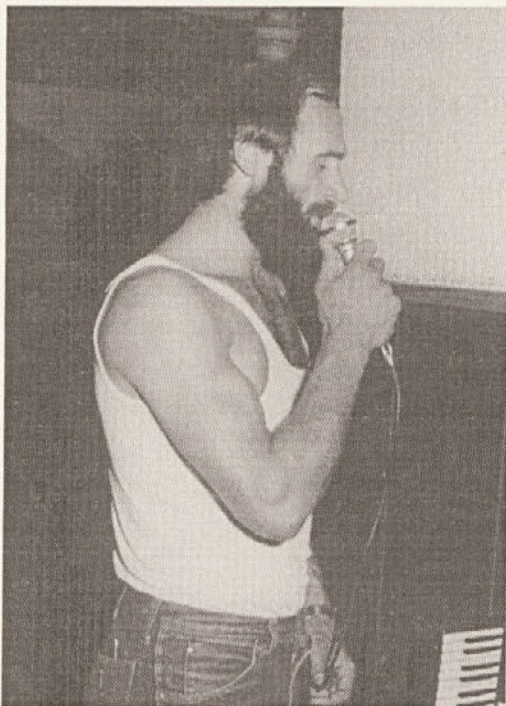
ali
Turistično informacijski center
Ajdika
Martina Podgornik s.p.
Cesta 5. maja 6a
5270 Ajdovščina
tel./fax: 065/63-900

COLSKA GARTROŽA 1997

Spet bomo začeli z oguljeno frazo, kako je bil tudi letos izbor dobitnika Colske gartrože težak. Morda ste tudi sami razmišljali, kdo bi si letos zaslužil to priznanje in gotovo ste za morebitnega "svojega kandidata" v mislih pripravili tudi obrazložitev.

V društvu Trilek upamo, da smo se tudi letos pravilno odločili in z veseljem sporočamo, da je dobitnik Colske gartrože za leto 1997 **BRANKO LEBAN**

Branko je najbolj znan colski športnik. V zadnjih letih se je posvetil vzgoji mladih rokometashev, prenaša jim bogate izkušnje, ki jih je pridobil v letih aktivnega igranja v Ajdovščini in tudi v Španiji. Leta 1976 je bil eden od pobudnikov in ustanoviteljev rokometnega kluba Col, ki žal nekaj zadnjih let obstaja le na papirju. Prav Branko je tisti, ki se je v zadnjem času najbolj zavzel za ponovno oživitev rokometna na Colu. Zbral je mlade fante in po začetnih težavah je delo steklo. Ekipa že nastopa po turnirjih in glede na zagnanostjo in prizadevanje, s katerim so se mladi fantje, njihovi starši in seveda trener Branko lotili dela, lahko pričakujemo, da se bo na Colu spet igral ta priljubljena igra z žogo.. Njegovo delo je pomembno tudi zaradi tega, ker bodo fantje že v otroštvu vzljubili šport in druženje na igrišču in morda ne bodo toliko razmišljali o nevarnih razvadah današnjega časa. Branku čestitamo in mu želimo še veliko uspehov in lepih trenutkov pri delu z mladimi rokometashi.

"KUMBALA DEVISTA..." Tu je naš letošnji nagrajenec v nekoliko neobičajni pozi - kot pevec. Ja, Fele ni samo rokometas, trener in še kaj, vedno zna poskrbeti tudi za dobro razpoloženje.

.....

Colski časnik izdaja društvo Trilek s Cola, društvo za ohranitev starih običajev

Uredniški odbor:

Sandi Škvarč, glavni in odgovorni urednik

Sodelavci: Marjan Peljhan, Lucijan Trošt, Darjo Bajc, Matjaž Bizjak, Silvan Praček, Ivan Žgavec, Janez Kovšca, Damijan Kobal, Peter Vidmar

Lektoriranje: Franc Černigoj

Naslovnica: Silva Copič

Naklada 300 izvodov

To je 10. številka Colskega časnika, datum izida pa 28. december 1997

Redakcija smo zaključili 22. decembra 1997

.....

FOTOGRAFIJA NA ZADNJI STRANI:

Po nastopu na prireditvi ob 40 - letnici letalske šole aerokluba Ajdovščina so pevci pozirali ob letalu. Na fotografiji je le del zбора, ki sicer šteje 30 članov in je letos praznoval 40 - letnico. Ali bodo imeli v letu 1998 priložnost pozirati ob mnogo večjem letalu pred poletom čez lužo? (Foto: Ljubo Žgavec, foto - video GO Ajdovščina)

